

dedemocraat

Europese verkiezingen 2009 vooruitblik / achtergronden
kandidaten / campagne / verkiezingsprogramma / etcetera

Guy Verhofstadt

‘In Europa
haal je
de mosterd’

De crisis heeft weer eens aangetoond hoe broos de Europese samenwerking is. Er is geen goed Europees plan, Oost-Europa dreigt bankroet te raken en zich van de EU los te maken, een land als Frankrijk houdt vooral de eigen industrie de hand boven het hoofd. Het ging toch al niet zo goed: in 3 jaar tijd 3 keer een 'neen' tegen de Europese Grondwet en anti-Europese partijen die als paddenstoelen uit de grond schieten. Hoog tijd dus voor een gesprek met de twee warmste pleitbezorgers in de Lage Landen van de Europese samenwerking: Guy Verhofstadt en Alexander Pechtold. Ligt de toekomst nu in Europa of niet?

DOOR PIM VAN MIERLO & PAUL TEULE

Guy Verhofstadt, oud-premier van België heeft weer een boekje geschreven, *Een nieuwe Age of Empires* (Bezige Bij, 2009). Daarin voorspelt hij dat het jaar 2008 herinnerd zal worden als een scharnierjaar, net als 1789, 1944-45 en 1989. In 2008 lieten de Russische inval in Georgië, de Olympische Spelen in China en de financiële crisis in de VS zien dat het wereldtoneel zich herschikt. China en Rusland hebben zichzelf opnieuw op de kaart gezet, en Amerika moet aan macht inboeten in deze nieuwe ordening van 'imperia'. Verhofstadts diepste wens is 'dat Europa in die ordening ook een partij mee zal blazen'.

Pechtold deelt die ambitie: 'de 21e eeuw biedt volop nieuwe uitdagingen'. Volgens de D66-leider liggen de oplossingen

voor de bankencrisis, de neergaande economische conjunctuur en de achterstand in de hervormingsagenda ook in Europa. 'Heel veel zal op Europese schaal moeten gebeuren, we kunnen het niet alleen op nationaal niveau af. Ik zie een Europa dat een gemeenschappelijk buitenlands beleid heeft, een Europa dat zich profileert op vraagstukken als defensie, migratie, kennis, energie en klimaat'.

NATIONALE BELANGEN

Europa is volgens Verhofstadt nu nog teveel een 'optelsom van nationalismen'. Hij spreekt uit ervaring. 'In de 9 jaar dat ik als premier in de Europese Raad heb gezeten heb ik niet één keer het woord 'Europees belang' gehoord. Alleen maar 'nationaal belang'. Neem nu de financiële crisis: elk land bedenkt zijn eigen plannetjes. Obama komt binnen enkele dagen met één plan'. Over het gemeenschappelijk buitenlandbeleid is hij ook niet te spreken. 'Over de inval in Irak werd in de Raad minder dan twee minuten gepraat. Blair en Chirac zeiden: daar worden we het toch niet over eens. Als er een Europees leger was geweest zouden we wel gedwongen zijn om er met één mond over te spreken'.

Het euroscepticisme gaat volgens Verhofstadt juist over het gevoel geen grip meer te hebben op de wereld. Burgers hebben juist behoefte aan méér Europa op het terrein van buitenlands beleid en defensie. 'Peilingen door heel Europa laten zien dat men vóór een Europees leger is'.

FEDERALISME

Verhofstadt, bekend om zijn federalistische gevoelens, wil onmiddellijk af van het unanimitieitsbeginsel binnen de EU. Hij heeft nog een waslijst aan andere institutionele hervormingen. 'De Europese Commissie moet een Europese regering worden die eigen belasting heft en gecontroleerd wordt door het Europees Parlement (EP). 'Pechtold loopt iets minder hard van stapel. 'Ik blijf weg van federatiegevoelens. Ik ben een Europa-liefhebber bij uitstek, maar wel altijd kritisch. Het gaat niet om het etiket dat je er op plakt'.

Pechtold wil vooral burgers meer bij Europa betrekken. 'Laat ik het zo zeggen: ik zou graag zien dat Europa minder van diplomaten en politici was. Er is een heleboel Europa in ons dagelijks leven, maar dat beseffen we niet. Het burgerbewustzijn is gering. Europa moet in het onderwijs en in de media, hoewel je het laatste niet afdwingt natuurlijk'.

Verhofstadt denkt dat politici toch ook veel kunnen doen. Door als staatsman in het EP te gaan bijvoorbeeld. Hijzelf wordt als oud-premier lijsttrekker voor de Open VLD, zijn tegenstrever bij de christendemocraten oud-premier Jean-Luc Dehaene, zit al in het EP. Verhofstadt: 'Maar ook Frankrijk leverde bijvoorbeeld Jacques Delors en oud-president Valéry Giscard d'Estaing. De nieuwe lidstaten leveren ook top-politici. Polen had Bronislaw Geremek die helaas in 2008 is omgekomen'. Na enig aandringen wil Verhofstadt ook nog wel een Nederlands politiek kopstuk noemen met wie hij in de EP bankjes zou willen zitten. 'Hans van Mierlo. Met hem heb ik al veel discussie gehad op vriendschappelijk vlak. Een overtuigd Europeaan. Maar ik wil niemand tekort doen. Er waren veel Nederlanders die meededen aan de conventie (die de Europese Grondwet opstelde, PT)'.

VVD OF D66?

Hoewel de Open VLD in België steeds meer met D66 verzeleken wordt, zeker na de opkomst van de rechts-liberale Lijst Dedecker (LDD) met onder meer de VVD'er Derk Jan Eppink als boegbeeld, weigert Verhofstadt te kiezen tegen de VVD. 'Wij snappen de Nederlandse tweedeling niet goed. Wij geloven in één liberale partij zonder adjectieven als links, of sociaal. Het liberalisme is al sociaal. Een huwelijk tussen VVD en D66 is mogelijk'. Pechtold gelooft daar niet in. 'De VVD ontwikkelt zich meer en meer tot een partij van minder buitenland en meer asfalt. Dat is jammer. Een huwelijk is ver weg'.

Die ontwikkeling ziet Verhofstadt ook. 'D66 is de enige pro-Europese partij van Nederland' Pechtold: 'Bent u voor Europa, dan kiest u D66. Bent u niet voor Europa? Tja, dat

is lastig, want dan heeft u veel keus'. Hij hekelt de publiekscampagne van het Ministerie van Buitenlandse Zaken in 2004: 'Europa. Best belangrijk'. Pechtold: 'Europa is niet best belangrijk, Europa is heel belangrijk'.

Verhofstadt hoopt dat Pechtold koers houdt. 'Hij heeft een moeilijke boodschap. In de geglobaliseerde wereld heeft een mens verschillende jobs, is hij soms consument dan weer producent, heeft hij verschillende overtuigingen en spreekt hij verschillende talen. Dat is hoe liberalen de mens van nature al zien'. Pechtold: 'In de 21e eeuw staat het wiegje hier, is het werk daar, de partner hier en het pensioen daar. D66 heeft oog voor die ontwikkeling: in Europa ligt de toekomst'.

Een liberaal Europa betekent volgens Verhofstadt ook geen gezeur over de islam en de eventuele uitbreiding met Turkije. 'Religie was nooit een criterium om te beoordelen of iemand een Europeaan was of niet. In de ganse geschiedenis niet. Voor de opkomst van het nationalisme waren we met Turken en Russen in één Europese culturele ruimte. Het nationalisme maakte dat de christenen uit Anatolië werden verdreven en de moslims uit de Balkan'. Pechtold: 'Er zijn veel politici die Europa zien als boksbal: hoe houden we lidstaat nummer 28 zo lang mogelijk buiten en wie kan daar het sterkst in opbieden?'.

De Open VLD voorman heeft zich sowieso verbaasd over het nationalisme dat door Geert Wilders en Rita Verdonk wordt aangewakkerd. 'Nationalisme in Nederland is paradoxaal. Jullie grootste filosoof was Spinoza, een bij uitstek antinationalistische denker. Hij stond voor openheid en verdraagzaamheid. De kracht en de welvaart van Nederland is gebaseerd op die openheid, op migratie en tolerantie. Daaraan kun je toch geen nationalistisch gevoel ontleunen?'.

Het advies van Verhofstadt, waar ook zijn *Een nieuwe Age of Empires* van doordeesemt is, is duidelijk: nationalisme is de dood in de pot. 'D66, speel de Europese kaart. Daar is echt vraag naar. In Europa haal je de mosterd!' ■

'In Europa haal je de mosterd'

Europa?

Ja!

Het thema van deze Democraat is Europa. Natuurlijk heeft dat te maken met de komende Europese verkiezingen op 4 juni, maar dat is niet het hele verhaal want Europa is niet alleen nu, maar op ieder moment belangrijk en actueel.

D66 erkent dat Europa belangrijk is voor Nederland en onderstreept het belang van een sterk en krachtig Europa. D66 is sinds haar oprichting altijd een voorvechter van sterke Europese samenwerking geweest. Toen Alexander Pechtold medio februari van dit jaar samen met Rutte van de VVD en Kant van de SP bij Buitenhof zat om te debatteren over de aanpak van de financiële crisis, sloeg presentator Rob Trip een subtiel bruggetje naar Europa. 'Wat hebben we aan Europa...', vroeg hij Pechtold, maar nog voordat Trip zijn vraag goed en wel kon afmaken, legde deze een vurig betoog voor een slagvaardig Europa op tafel. Pechtold leidde zijn betoog in door de vraag scherp en verbaasd te herhalen. 'Wat hebben we aan Europa...?!'

In woord en beeld laat deze Democraat zien wat we aan Europa hebben, nu en in de toekomst. Zo spreken Laurens Jan Brinkhorst en Jan Rood zich uit over het belang van één Europese stem op het wereldtoneel en vertellen tien mensen afkomstig uit de tien toetreders van 2004 over hun ervaringen met Europa. Ook gaan Guy Verhofstadt en Alexander Pechtold in discussie over de vraag of Nederland en België voorop moeten gaan in de strijd voor een federaal Europa. Paul Schnabel, directeur van het Sociaal en Cultureel Planbureau, geeft in de gastcolumn zijn visie op Europa. En lijsttrekker Sophie in 't Veld reageert op de zorg die de makers van de film *Privacy Matters* uitspreken over de bescherming van persoonsgegevens. De inhoud van deze Democraat laat volgens Pechtold zien dat de waarde van Europa niet onderschat mag worden. 'Een sterker Europa betekent een sterker Nederland'.

Als de huidige economische crisis iets laat zien, is het dat Nederland niet op zichzelf staat. Oplossingen voor de financiële problemen liggen voor een groot deel in Europa. Maar waarom zien we in Nederland dan toch vaak dat Euroscepticisme? Reeds in zijn toespraak op het congres van april 2008 zei Pechtold: 'Je Europeaan voelen wil niet zeggen dat je geen Nederlander bent. Dat is het of-of-denken van een benauwd land, het denken in termen van uitsluitend één loyaliteit'.

D66 gaat de verkiezingen in met ambitie voor Europa. Denk optimistisch en internationaal. Denk vrijzinnig, met de blik buiten naar buiten en op de toekomst gericht. Europa? Ja!

DOOR PIM VAN MIERLO

EEN GESPREK MET ROBIN OUDHEUSDEN SOPHIE IN 'T VELD

Een van de uitgangspunten van onze democratie is in gevaar en wel de scheiding tussen wat publiek is en wat tot privésfeer behoort. OV-chipkaart, rekeningrijden, cameratoezicht en elektronische dossiers: het zijn alledaagse voorbeelden van maatregelen die de overheid neemt en die – minder onschuldig dan het lijkt – daarmee een kijkje neemt in het leven van burgers. Een overheid die in principe niet meer dan het strikt noodzakelijke van en over de ingezetenen zou mogen weten, maar de laatste jaren bijna onbegrensd gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid om allerlei persoonsgegevens te verzamelen, te gebruiken en te bewaren. Uit recent onderzoek voor het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP) blijkt dat burgers denken dat het onvermijdelijk is dat hun gegevens worden verwerkt. Jacob Kohnstamm, voorzitter van het CBP, zegt dat van overheid en bedrijven mag worden verwacht dat ze helderheid verschaffen over welke informatie ze gebruiken en waarom ze dat doen. 'Alleen dan kunnen burgers hun rechten op dit gebied uitoefenen', aldus Kohnstamm.

DOOR MAAIKE ALLEBLAS & PIM VAN MIERLO

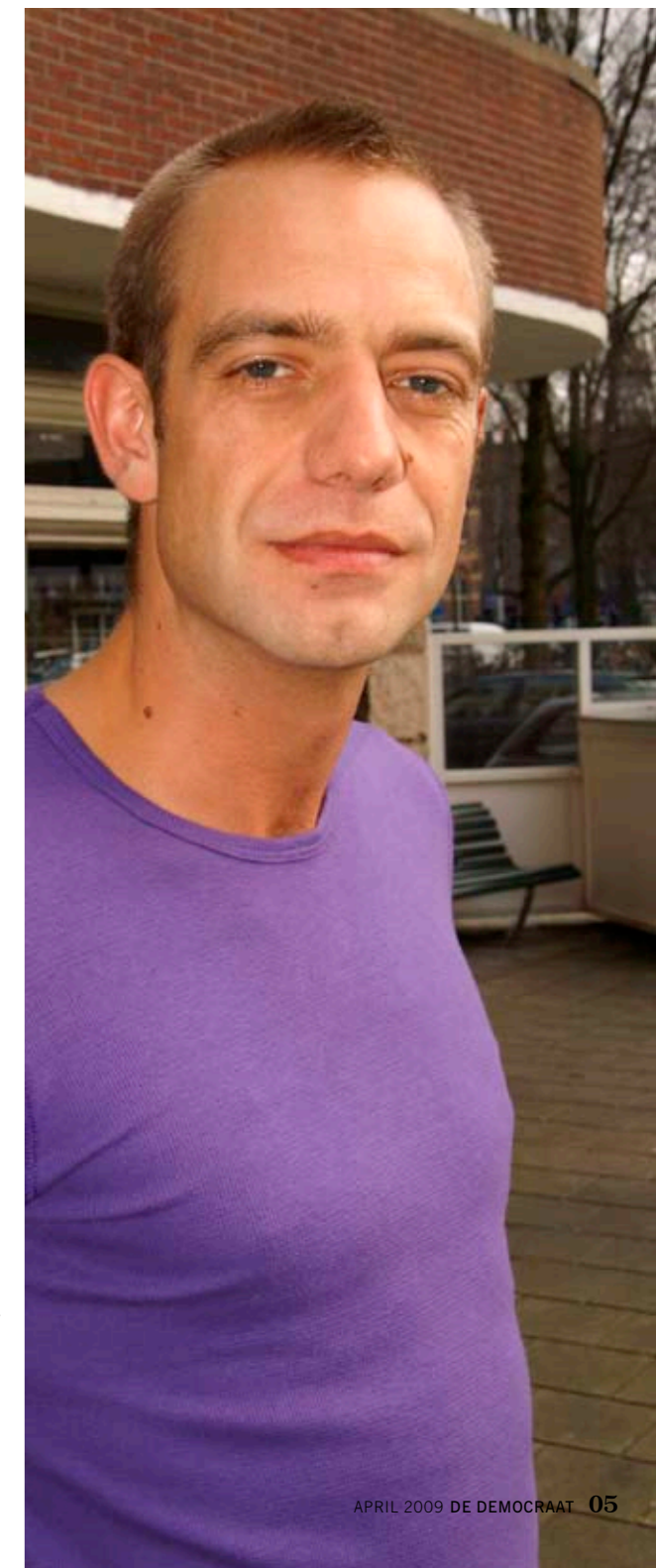
'Het gaat om meer dan privacy alleen: de beginselen van de rechtsstaat zijn in het geding'

ROBIN OUDHEUSDEN

De laatste jaren staat de bescherming van het recht op privacy steeds meer onder druk. Een belangrijke ontwikkeling daarbij is het aanleggen van databases door overheid en bedrijven met allerlei informatie over burgers. Vreemd is dat veel Nederlanders zich hier niet druk om lijken te maken. Waar het rookverbod in de horeca duizenden mensen naar Den Haag brengt, blijft het rondom het thema van de privacy angstvallig stil. Met de film *Privacy Matters* (www.privacymatters.nl) wil de stichting Internet4All hierin verandering brengen. Een gesprek met één van de makers, Robin Oudheusden.

Als u wilt weten hoe het op dit moment in Nederland gesteld is met onze privacy kan ik u aanraden de film *Privacy Matters* te bekijken. Hugo Metsers neemt u in deze film mee in een virtuele wereld, waarin hij op confronterende wijze laat zien hoe het staat met onze privacy.

Oudheusden, mede verantwoordelijk voor het tot stand komen van de film, vertelt dat het idee voor de film voortkwam uit zijn ongenoegen over de Nederlandse overheid. Oudheusden: 'De overheid voert allerlei privacybeperkende maatregelen in, zonder dat wordt nagedacht over de consequenties hiervan voor de burger of hierover open te zijn. Met de film *Privacy Matters* willen we het bewustzijn vergroten over alle aspecten van privacybeperkende maatregelen, van datamining tot beveiligingscamera's, van loyalty cards tot identiteitsdiefstal. Maar vooral willen we iedereen uitdagen de dialoog aan te gaan om op zoek te gaan naar de balans tussen privacy en veiligheid'.

FOTOGRAFIE / PETER AKKERMANS

02

GUY VERHOFSTADT
ALEXANDER PECHTOLD
FEDERAAL EUROPA

05

ROBIN OUDHEUSDEN
SOPHIE IN 'T VELD
PRIVACYBESCHERMING

08

LAURENS JAN BRINKHORST
JAN ROOD
BUITENLANDS BELEID
VAN EUROPA

10

D66-SCOUTINGSDAG
MOOIE OOGST

12

VOORJAARSCONGRES 2009
EUROPEES
VERKIEZINGSPROGRAMMA

15

FIRST TIME VOTER
JD OVER DE EERSTE KEER

16

EUROPESE VERKIEZINGEN
LIJSTREKKER & KANDIDATEN

20

5 JAAR LID VAN DE EU
10 NIEUWE TOETREDERS
AAN HET WOORD

25

GASTCOLUMN
PAUL SCHNABEL

26

FOTOWEDSTRIJD
HOE EUROPEES BEN JIJ?

'We willen geen angst zaaien en niet met de vinger naar de overheid wijzen maar mensen het hele verhaal vertellen. Helaas is privacy voor veel mensen een beetje een stoffig onderwerp. Het gaat vaak over losse elementen, bijvoorbeeld de OV-chipkaart, het Elektronisch Patiëntendossier of cameratoezicht. Wij willen met Privacy Matters al die verschillende puzzelstukjes bij elkaar leggen. Mensen kunnen dan als het ware een stap naar achteren doen en het geheel bekijken.

Volgens Oudheusden is de koppeling van al die verzamelde gegevens op dit moment het grootste probleem. 'Internet en de voortschrijdende technologie stellen de overheid en bedrijven in staat allerlei gegevens aan elkaar te koppelen. Dat zorgt voor combinaties van gegevens die burgers niet op prijs zullen stellen. Een onzichtbaar persoon heeft als het ware alle informatie over jou. Op basis van die informatie kunnen ze een profiel van iemand maken dat helemaal niet juist hoeft te zijn. Zo kan iemand zomaar het profiel 'terrorist' krijgen, zonder dat hij daar zelf over geraadpleegd is'.

Een ander aspect waarover Oudheusden zich zorgen maakt is de beveiliging van al die verzamelde gegevens. 'Er zijn al meerdere privacyschandalen geweest over USB-sticks en computers waarmee niet zorgvuldig was omgegaan. De gegevens die hierop stonden werden daardoor openbaar. Daarnaast kunnen databases gekraakt worden door hackers, iets wat al gebeurt met creditcardgegevens'. Er zijn zelfs gevallen bekend van mensen waarvan de identiteit gestolen is waarna op hun naam allerlei leningen werden afgesloten. 'Je moet er toch niet aan denken dat zoiets je overkomt', aldus een bezorgde Oudheusden. Wat hem het meest verbaast is het feit dat Nederland niet massaal in het geweer komt tegen deze verzameloede van overheid en bedrijven. 'Wij zijn een stoïcijnsvolkje en denken al snel: zo'n vaart zal het niet lopen, dit gaat niet over mij en ik heb toch niks te verbergen. Daarom is het zo belangrijk om mensen te wijzen op de consequenties'.

De overheid blijft in gebreke stelt Oudheusden. 'Ik erger me aan de overheid. Die is bezig een soort monster te creëren. De techniek biedt steeds meer mogelijkheden en de overheid maakt hier gretig gebruik van. Jammer dat ze hierbij niet goed nadenkt over de consequenties voor de burgers, laat staan dat ze hierover informatie verstrekt. De overheid heeft als taak om de veiligheid te garanderen, de burger daarentegen heeft als taak de overheid te controleren. Evaluatie van maatregelen vindt niet plaats. Terwijl dat de manier is om te toetsen of de inbreuk op de privacy ook daadwerkelijk gerechtvaardigd is'.

Ook steeds meer bedrijven verzamelen allerlei gegevens over hun klanten die deze overigens vaak zelf aanleveren. Ze worden gebruikt voor commerciële doeleinden. Ook hiervoor stelt de wetgever geen regels. 'Het zou verplicht moeten zijn voor bedrijven om transparantie te bieden over de gegevens die zij verzamelen en gebruiken. Als zijn database gekraakt wordt moet een bedrijf dit openbaar maken zodat mensen een risico-inschatting kunnen maken als ze hun gegevens ergens achter laten. Oudheusden: 'Dat overheid en bedrijven persoonsgegevens verzamelen is al erg genoeg, maar laten ze dit dan zo transparant doen zodat mensen in ieder geval wel weten waar ze aan toe zijn'.

Tot slot heeft Oudheusden nog een aantal tips voor u over internetgebruik en het achterlaten van persoonsgegevens:

- Check je bekendheid op internet. Dat kan op de website <http://www.wieowie.nl>
- Maak voor uzelf een lijst van de instanties die gegevens over u hebben. Kijk daarbij kritisch naar welke gegevens ze hebben en waarom ze die nodig hebben. U heeft het recht om aan een bedrijf te vragen welke informatie ze over u hebben, maak hier gebruik van!
- Wees u goed bewust van welke informatie u over uzelf geeft en van de termijn van de bewaarplicht die hierop van toepassing is.

'Er moeten heldere grenzen en regels zijn aan wat de overheid mag met persoonsgegevens'

SOPHIE IN 'T VELD

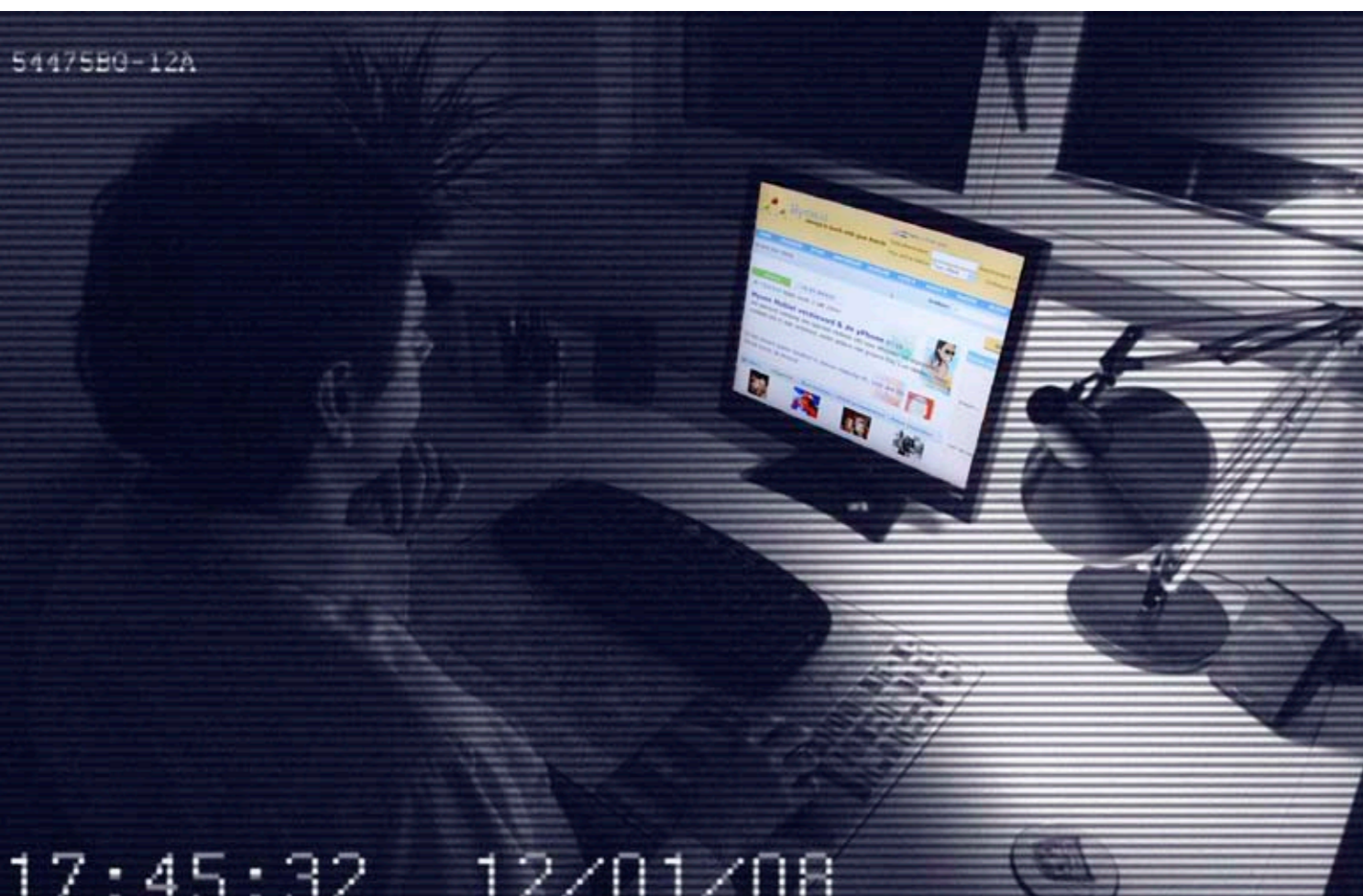
De film *Privacy Matters* wil het bewustzijn over privacybepalende maatregelen vergroten en een aanzet geven tot een dialoog over de balans tussen privacy en veiligheid. De Democraat ging daarom in dialoog met Sophie in 't Veld, *miss Privacy herself*. Ze is zeer kritisch ten aanzien van de gestaag groeiende voorraad persoonsgegevens waarover overheid en bedrijven beschikken. 'Dit mogen we niet als makke schapen over ons heen laten komen', aldus In 't Veld.

Waarom is privacy nou zo'n belangrijk thema? De eerste vraag aan In 't Veld lijkt een open deur, maar niets is minder waar. 'We noemen het wel de hele tijd de discussie rondom privacy, maar daar gaat het eigenlijk helemaal niet om. We leven steeds meer in een glazen huis waarin alles over ons bekend is. De vraag is wie de baas is over deze informatie, maar vooral ook wie verantwoordelijk is op het moment dat er dingen misgaan. Als burger raak je de controle over je eigen gegevens kwijt'. In 't Veld betoogt dat het effect van veel maatregelen van de overheid helemaal niet is aangetoond. 'Neem de maatregelen in de strijd tegen de drugsmokkel. De Fred Teevens van deze wereld roepen dat het natuurlijk niet zo mag zijn dat boeven worden beschermd door privacy'. Een duidelijk verontwaardigde In 't Veld: 'Als politie en justitie bepaalde gegevens willen vorderen, dan moeten ze daarvoor bij de rechter maar toestemming vragen. Het is een systeem van *checks and balances*, de cruciale waarborgen van onze democratie'.

Ze vindt het goed dat privacy in Europa een *hot topic* is en denkt dat de burger kritischer en mondiger moet worden over zijn privacy. 'Bij elke mogelijke privacybepalende maatregel moet nagegaan worden wat het precieze doel is. Al het andere volgt daar uit'. Voortbordurend op dit standpunt bekritiseert In 't Veld het blinde geloof in de technologie. 'Er wordt vaak gedacht dat als je persoonsgegevens maar in de computer stopt, het gewenste resultaat er vanzelf uitkomt. Dat is complete kolder. De doelbepaling is cruciaal'.

'D66 is al jaren bezig om de bescherming van privacy – en daarmee het waarborgen van fundamentele beginselen van onze rechtsstaat – op de agenda te krijgen. Zowel in het Europees Parlement als in de Tweede en Eerste Kamer moet D66 een kritisch geluid laten horen', aldus In 't Veld. Maar ook buiten het politieke veld is waar het gaat om persoonsgegevens aandacht nodig voor democratische controle. Jacob Kohnstamm is als voorzitter van het CBP volgens haar een voorbeeld van *'the right man in the right position'*. 'Veel maatregelen gaan we niet meer terugdraaien, maar we moeten in ieder geval staan voor de

rechtsbescherming van burgers en die waar nodig herstellen', zegt de realistische en gedreven Europarlementariër. De slotvraag is of ze nog een boodschap heeft voor de lezer van de Democraat. Een kort moment is het stil, maar dan klinkt optimisme en overtuiging. 'Lange tijd is er neerbuigend gedaan over D66 en onze standpunten over een zorgvuldige omgang met privacy en persoonsgegevens. Nu zie je echter een groeiende belangstelling onder burgers voor dit belangrijke vraagstuk. Het gaat om hele wezenlijke aspecten in ons dagelijkse leven'. Er moeten heldere grenzen en regels zijn aan wat de overheid mag doen met persoonsgegevens. Wees dus kritisch en blijf alert. D66 zet de nationale en Europese toon tegen de willekeur en misbruik van persoonsgegevens: *privacy matters* ■

BEELD/PETER AKKERMANS

FOTOGRAFIE/JAN REMMERT FRÖLING

IN GESPREK MET
LAURENS JAN BRINKHORST
JAN ROOD

2009 zal de geschiedenisboeken in gaan als het jaar waarin Europa met de zwaarste recessie in decennia wordt geconfronteerd. Lidstaten nemen drastische maatregelen om de negatieve gevolgen voor de eigen economie zoveel mogelijk te beperken. Maar 2009 is ook het jaar waarin de euro tien jaar bestaat, de NAVO zestig wordt en er verkiezingen zijn voor het Europees Parlement. Werkgelegenheid en armoedebestrijding staan daarbij voor de kiezer hoog op de agenda. De kennis over 'Europa' is echter bij veel kiezers beperkt. Dit geldt vooral voor de totstandkoming van het Europees (buitenlands) beleid en de gevolgen hiervan voor de afzonderlijke landen. Twee Europa-deskundigen verschaffen duidelijkheid: prof. dr. Jan Rood, hoofd Europese Studies van het Instituut Clingendael, en prof. mr. Laurens Jan Brinkhorst voormalig minister Economische Zaken, thans hoogleraar Internationaal en Europees recht en bestuur aan de Universiteit Leiden.

Laurens Jan Brinkhorst is, na een carrière in de nationale en internationale politiek, sinds april 2008 hoogleraar in Leiden. Deze functie biedt hem de mogelijkheid om zijn kennis van en ervaring met Europa te delen met studenten, de 'politieke leiders van morgen'. Brinkhorst: 'Nederland behoort tot de grondleggers van de Europese Unie, maar toch is de scepsis onder zowel de Nederlandse kiezers als de landelijke politici over de voordelen van Europa groot'. Sinds het wegstemmen van de Europese Grondwet in 2005, gaat Nederland volgens hem verkrampt om met alles wat te maken heeft met Europa. Een algemeen gebrek aan kennis bij kiezers, ambtenaren en nationale politici ziet hij hiervoor als belangrijke oorzaak. 'De voordelen van economische samenwerking zijn zeker in tijden van een crisis, voor iedereen duidelijk. Politieke samenwerking roept echter veel weerstand op, maar politieke samenwerking is noodzakelijk om als Europa economisch succesvol te kunnen zijn'.

Het Instituut Clingendael is sinds 1983 gevestigd in het Huys Clingendael, een statig 17^e eeuws gebouw in het gelijknamige park in Den Haag. Hier werkt Jan Rood. Hij is hoofd van het Clingendael European Studies Programme en gespecialiseerd in Europese integratie. Volgens hem laat de financiële crisis duidelijk de voordelen van de euro voor Europa zien. 'De euro werkt als een stootkussen. Zonder deze gemeenschappelijke munt zou de inflatie in de eurozone veel hoger zijn dan nu het geval is. In die zin is de euro dan ook een godsgeschenk'. Maar heeft de euro ook gezorgd voor een Europese aanpak van de crisis? Rood: 'De reflex was in eerste instantie orde op zaken stellen in de eigen bankensector. Pas daarna werd door de eurolanden naar meer onderlinge samenwerking gezocht om de financiële crisis te bestrijden'. Bij de economische crisis is die samenwerking minder. 'Landen stellen elk een eigen stimuleringsprogramma op om de economie draaiende te houden. Er is onvoldoende Europese coördinatie op dit punt. De Europese Commissie kan deze rol niet oppakken, omdat het primaat voor het macro-economisch beleid bij de lidstaten ligt. Meer Europese samenwerking is echter noodzakelijk'.

Rood ziet bij kiezers en nationale politici evenwel een ambivalente houding: 'Aan de ene kant vinden zij dat meer op Europees niveau moet worden samengewerkt, maar aan de andere

kant zijn ze huiverig over het afstaan van nationale bevoegdheden aan Brussel'. Er moeten volgens hem twee lessen uit de huidige crisis worden getrokken: meer Europees toezicht op de financiële sector en, ten tweede, een sterkere rol van de Europese Commissie in de bestrijding van de crisis. 'Nu werd onder Frans voorzitterschap daadkrachtig opgetreden, maar of dit ook voor de volgende voorzitter geldt is de vraag. Hier speelt teveel het toeval mee. Het versterken van de rol van de Europese Commissie biedt mogelijkheden voor Europese coördinatie op langere termijn. De verantwoordelijkheid voor deze aanpassingen ligt echter bij de Europese Raad. Omdat de belangen van de afzonderlijke lidstaten op dit punt sterk uiteenlopen, verwacht ik niet dat er snel iets verandert'.

In zijn oratie bij de aanvaarding van zijn ambt als hoogleraar noemde Brinkhorst het 'democratisch deficit' één van de belangrijkste agendapunten voor Europa omdat het volgens hem de 'achilleshiel' van het Europese integratieproces is. Ook Rood stelt dat het gebrek aan democratische legitimiteit een groot probleem is: 'Burgers kunnen hun eigen regering ter verantwoording roepen over het gevoerde beleid. Over het Europese beleid kan dat niet, omdat er eenvoudigweg geen Europese regering bestaat'. Maar hoe zit het dan met het Europees Parlement dat direct wordt gekozen, en daarmee een democratische legitimiteit heeft? Rood: 'Het Europees Parlement heeft er in de afgelopen 15 jaar weliswaar veel formele macht bij gekregen, maar de democratische legitimiteit is daarmee niet toegenomen. Burgers staan letterlijk op grote afstand van het Parlement, en het Parlement houdt zich bezig met onderwerpen die hen niet direct raken. Het Europees Parlement is daarmee onzichtbaar voor de kiezers'. Nederland heeft het Verdrag van Lissabon nog niet geratificeerd. Moet in Nederland niet een referendum worden gehouden over het Verdrag? Brinkhorst: 'Ik ben daar geen voorstander van. Nu niet en ik was het ook niet in 2005. Nederland had tweehonderd jaar geen referendum gehouden. Dan moet je als regering daarmee niet gaan experimenteren bij zoiets complex als de Europese Grondwet of het Verdrag van Lissabon. En dat zeker niet als je nalaat om de kiezer goed te informeren over het onderwerp. Zonder voldoende informatie kun je niet van de kiezers verwachten dat zij tijdens een referendum op een weloverwogen manier antwoord geven'.

EUROPESE SAMENWERKING VAN NATIONAAL BELANG

DOOR MARCO RENSMAN

Wie is verantwoordelijk de kiezer goed te informeren over Europa? Brinkhorst: 'Het Europese belang is ook een nationaal belang en omgekeerd. Nationale politici vormen echter de belangrijkste obstakels bij het informeren van kiezers over Europa. Zij voeren nationale campagnes waarin zij zich juist afzetten tegen Europa, dat wordt gezien als het grootste gevaar voor de nationale identiteit en besluitvorming. Voor veel politici is het moeilijk te accepteren dat de geopolitieke verhoudingen aan het verschuiven zijn, een onomkeerbaar proces. Ik heb begrip voor het feit dat de nationale politiek daar moeite mee heeft, maar dat zij niet onderkent dat het Europees belang ook een nationaal belang is vind ik kwalijk. Er ontbreekt helaas in Nederland een duidelijke politieke visie op waar wij in Europa staan'.

'Burgers kunnen hun eigen regering ter verantwoording roepen over het gevoerde beleid'

Het Europese buitenlandse beleid wordt vaak gezien als bewijs voor het ontbreken van onderlinge samenwerking. Brinkhorst: 'De wijze waarop de Europese Unie het conflict in Georgië en de oorlog in de Gazastrook aanpakte, zijn recente voorbeelden van deze onderlinge verdeeldheid. Gelukkig hadden we Sarkozy als EU-voorzitter die zelfs nog actie ondernam toen hij geen voorzitter meer was. Succesvolle samenwerking op langere termijn kan echter niet afhangen van acties door individuele personen. Die moet komen van formele instituties'.

Volgens Brinkhorst is de Europese verdeeldheid vooral te wijten aan de regeringsleiders zelf: 'Europa heeft zestig jaar lang geen leiderschap getoond, en heeft altijd als verlamd naar Amerika gekeken hoe deze die rol oppakte. Dat zag je tijdens de oorlogen op de Balkan, in Irak, Afghanistan en de Gazastrook. De Nederlandse reflex, maar ook die van andere Europese landen, is er altijd één van: wat doen de Amerikanen'. Rood: 'Maar de meeste

Europeanen hebben in de afgelopen jaren ook een houding gehad van: laat die Amerikanen maar hun eigen rotzooi opruimen. En Amerika was ambivalent in zijn relatie met Europa. Samenwerking werd alleen gezocht wanneer het de VS uitkwam'. Brinkhorst: 'Door de veranderende geopolitieke verhoudingen is deze houding niet langer vol te houden. Opkomende landen als China, India en Brazilië eisen een nadrukkelijker plek in de wereldpolitiek. Centrale vraag in de komende jaren is dan ook, wordt Europa het object of het subject van de geschiedenis'.

Na de val van de Muur in 1989, breidde de NAVO zich in rap tempo uit naar het Oosten waardoor de veiligheidszone nu grenst aan Rusland. In het jaar dat het bondgenootschap haar zestigjarig bestaan viert, laait de discussie tussen Amerika en Europa op over de vraag of verdere uitbreiding naar het oosten wenselijk is. Desondanks is volgens Rood de toonzetting in de trans-Atlantische verhouding gematigder geworden in de afgelopen twee jaar. Brinkhorst stelt dat het tijd wordt voor Europa om duidelijker een eigen defensiebeleid te gaan voeren, zonder overigens de NAVO aan de kant te schuiven. 'De Amerikanen zien Rusland nog steeds als hun grootste vijand. Verdere uitbreiding oostwaarts, door toetreding van landen als Oekraïne en Georgië, ziet Amerika als een noodzaak voor het garanderen van zijn nationale veiligheid. Als Europa moeten wij dit niet accepteren', aldus Brinkhorst. Rood: 'Het zou zelfs buitengewoon onverstandig zijn om de NAVO verder oostwaarts uit te breiden. Dit is niet in het belang van de veiligheids situatie in Europa'. Brinkhorst: 'De economische belangen tussen de EU en Rusland zijn groot, zoals duidelijk werd tijdens het gasconflict van Moskou met Kiev. Verschillende Europese landen kwamen hierdoor letterlijk in de kou te staan. Maar Rusland heeft tegelijkertijd miljarden aan investeringen vanuit de EU nodig om zijn economie draaiende te houden'. Rood: 'Het is een tweesnijdend zwaard, en de economische crisis maakt dat nog eens duidelijk. Rusland gebruikt het aardgas dan ook niet als politiek wapen zoals menigeen beweert'. Volgens Brinkhorst moet in de relatie met Rusland een Europees belang komen naast het Amerikaanse. Rood: 'Dit is het belangrijkste agendapunt in het Europese buitenlandse beleid voor de komende jaren. Het probleem is echter dat juist de relatie met Rusland tot grote Europese verdeeldheid leidt' ■

Mooie oogst en goede bijvangst moeten schapen met vijf poten op leveren

D66'ers selecteren voor gezichtsbepalende functies. Als de scoutingdag die met dit doel werd georganiseerd op 24 januari iets bewijst, is het wel dat De Democraat goed wordt gelezen. Naar aanleiding van een oproep in het oktobernummer van 2008 meldden zich vele leden met interesse voor een functie bij D66. Daarnaast ging de scoutingcommissie Van Gils zelf actief op zoek. De oogst? Bijna honderd gemotiveerde kandidaten om mee kennis te maken.

'55 van hen zijn vandaag in Utrecht aanwezig, de overigen zijn later dit jaar aan de beurt'. Glimlachend en enigszins beschroomd gaan ze een voor een op de foto tegen de 'Studio sport'-achtergrond, zoals een van hen de D66-beurswand die als decor dient, schertsend noemt. 'Voor de commissie, voor een gezicht bij de aantekeningen, want het zijn er zoveel', legt de fotograaf uit. De kandidaten zijn 'gezond gespannen' als ze worden opgeroepen voor hun kennismakingsgesprek. Volgens Annelies Koningsveld, vicevoorzitter organisatie Landelijk Bestuur, en Haijo Apotheker, burgemeester van Steenwijkerland, 'een goed teken dat veel zegt over de positieve waardering van deze dag'.

GESPREKSKOPPELS

Samen vormen zij een van de zeven duo's die gesprekken voeren met de kandidaten. In totaal acht gesprekken van een halfuur, aan de hand van een checklist die de selectiecriteria weerspiegelt. Arjan van Gils, gemeentesecretaris van Rotterdam en voorzitter van de scoutingcommissie: 'we hanteren de competentieprofielen van de partij. We zoeken natuurlijk naar schapen met vijf poten. Daar zagen we dan uiteindelijk wat poten van af'.

Aan het einde van de dag komen alle gesprekscoppels bij elkaar en delen ze hun bevindingen met de scoutingcommissie, die naast Van Gils bestaat uit partijvoorzitter Ingrid van Engelsehoven en Gerard Schouw, voorzitter Eerste Kamerfractie. De selectieronde van vandaag moet drie groepen opleveren: een groep met potentiële wethouders voor grote steden, een groep potentiële Tweede Kamerleden en een groep afvallers. In de laatste groep zitten ook kandidaten die niet in het landelijk traject verder gaan maar zich mogelijk wel op een andere manier verdienstelijk kunnen maken voor D66.

SCHADUWFRACIE

Voor de eerste twee groepen wordt een vervolgtraject georganiseerd. De potentiële Tweede Kamerleden zullen een schaduwfractie vormen, potentiële wethouders gaan een opleidingstraject tegemoet. Vervolgens blijft de commissie de geselecteerde kandidaten volgen; zij moeten toewijding tonen, bijvoorbeeld

door bijeenkomsten bij te wonen en inhoudelijke bijdragen te leveren aan de fractie. Voor D66 vormt deze selectieprocedure een unieke professionaliseringslag.

GATEN VULLEN

Een procedure die vooralsnog goed verloopt, aldus Van Gils: 'Het is goed om mensen de gelegenheid te geven zichzelf te presenteren. We hebben vandaag met een breed gezelschap te maken. Na deze eerste selectie gaat een aantal mensen door. En dan niet alleen de besten, we kijken ook naar de totale samenstelling. Deze moet evenwichtig zijn, zowel wat discipline als maatschappelijke positie betreft. Voor de Tweede Kamer is het belangrijk om een veelzijdig team te hebben. Deze dag geeft een goed beeld van de gaten: we weten straks waarin we ruim zitten en waarnaar we nog op zoek moeten'.

BIJVANGST

En hoe is het met de kwaliteit gesteld? Koningsveld en Apotheker maken een snelle optelsom: 'Wij hebben nu vier mensen gesproken. Hiervan is er één absoluut geschikt voor de Tweede Kamer, één een wethouder in de dop, één moeten we absoluut vasthouden voor een andere functie en één valt af. De 'bijvangst', de mensen die niet meteen in de categorie Tweede Kamer of wethouder vallen, maar wel op hun plek zouden zijn in een andere rol, is boven verwachting groot. Maar de opkomst van D66 leidt hier en daar ook tot opportunisme. Dat proberen we er vandaag uit te filteren'. Jacob Kohnstamm, voorzitter van het CPB: 'De peilingen zijn goed, dan krijg je dat. Maar tussen de mensen die ik heb gesproken zat geen enkele gelukszoeker. Het waren allemaal mensen die al heel lang lid zijn van D66'.

D66'ER ZIJN: EEN LEVENSHOUDING

Ook Els Borst spreekt van 'een behoorlijke oogst'. Ze vindt het leuk om de gesprekken te voeren: 'Je krijgt, in combinatie met hun c.v., een goede indruk van de capaciteiten en ambities van mensen. We laten ze veel zelf praten, aan de

hand van de checklist uiteraard. Voor mij is een belangrijke toets tijdens de gesprekken: is het een echte D66'er? Hoort hij of zij bij de club? D66 is een partij zonder ideologisch keurslijf, maar die wel idealen heeft. Je moet D66-geluid kunnen produceren'. Ze somt een paar 'wezenskenmerken' op: vrijzinnig en progressief zijn, autonomie van het individu voorop stellen, sociaal zijn, problemen met een open houding tegemoet treden en bereid zijn tot radicale oplossingen. 'D66'er zijn is een levenshouding'.

HET CONGRES HEeft HET LAATSTE WOORD

Ze vindt de scoutingmethode een 'prima initiatief': 'niets erger dan het amateuristisch samenstellen van een Kamerfractie. Die samenstelling moet je niet aan de zelfwerkende krachten overlaten. Je moet een evenwicht nastreven, wat portefeuilles en deskundigheid betreft. Wel moet in de verdere procedure blijken of mensen ook echt geschikt zijn. En uiteindelijk heeft het congres het laatste woord. Er moet straks dus een goed onderbouwde aanbeveling komen van de scoutingcommissie'. Kohnstamm vat de dag met een knipoog samen: 'Het riekt naar een professionele organisatie! Maar verstandig dat dit gebeurt. Er is geen vak dat opleidt tot politicus, dit is een goed begin. Mensen die iets willen in de politiek moeten we bij de hand nemen' ■

EN WAT VONDEN DE KANDIDATEN ER ZELF VAN?

'Leuk, goed gesprek. Het dwingt je om zelf na te denken over waarom je je actief zou inzetten voor D66. Ik kan mensen hierna ook beter uitleggen waarom ik op D66 stem. Deze dag is dus zowel goed voor de partij als voor mijzelf'.

'Ik ben nog maar sinds kort lid, sinds september 2008. Ik heb gereageerd op de oproep in De Democraat. Tot nu toe vind ik D66 heel professioneel handelen. Deze dag is daar een mooi voorbeeld van'.

'Leuk gesprek, al had ik het zelf iets beter moeten voorbereiden, vind ik achteraf. Een half uur is heel kort om jezelf te presenteren. Mijn insteek was dat ik een concrete bijdrage wilde leveren. Ik heb het aan de kennismaking overgelaten wat deze dan zou zijn'.

'Het gesprek ging goed, het was informeel. Ik heb naar voren kunnen brengen wat ik wilde. Een half uur is kort, maar ik geloof dat ze een goed beeld van me hebben gekregen. Dit is een goede manier om te selecteren, zeer volwassen en professioneel'.

'Ik ben al actief en hecht waarde aan het oordeel van de scoutingcommissie. Ik ben erg voor deze manier van werven. Er zijn de laatste tijd te veel baantjesjagers gekomen. Dit past niet bij D66. Scouting brengt kwaliteit terug in de partij'.

'Ik speelde al langer met de gedachte iets in de politiek te doen, de oproep was het laatste zetje. Het is een effectieve manier van werven. Een originele, open aanpak. Iedereen mag reageren, dat geeft het toch een ander karakter dan via via. Het is goed georganiseerd'.

Omwille van de objectiviteit van het selectieproces zijn de citaten geanonimiseerd (red.)

Ondanks de sombere tijd van verschillende crises waarmee we momenteel worden geconfronteerd, is het verkiezingsprogramma van D66, vastgesteld op het voorjaarscongres in Rotterdam, positief van toon. Positief én realistisch: 'In de nieuwe wereld van vandaag staat Nederland met Europa sterker dan alleen'. De grote problemen waar we voor staan kunnen niet binnen onze landsgrenzen worden opgelost.

DOOR MAARTEN SCHIKKER

Europees verkiezingsprogramma in teken van vooruitgang en nieuwe kansen

De verleiding is groot om juist nu terug te vallen in oude patronen van nationalisme (eigen volk eerst), protectionisme (eigen markt eerst), kortetermijndenken (geen investeringen in duurzaamheid) en machtsvertoon (mensenrechten even niet belangrijk). 'Dat mogen we niet laten gebeuren', zo stelt het verkiezingsprogramma. Al eerder verklaarde D66 dat Europa voor Nederland 'binnenland' is. 'Verdergaande samenwerking en het verlagen van drempels in Europa, het werkelijk open maken van de Europese markt van goederen en diensten biedt meer kansen dan bedreigingen'. (...) 'D66 is ervan overtuigd dat alleen grensoverschrijdende oplossingen beslissende wendingen teweeg kunnen brengen in de modernisering van industrie, in de omschakeling naar duurzaamheid, naar effectiever toezicht op het financiële verkeer en naar grotere participatie van niet-actieven in de Nederlandse economie. Zover is Europa nog lang niet. Europese samenwerking is de beste garantie voor vrede, duurzaamheid en welvaart in het komende decennium'.

VIER HOOFDPUNTEN

Het verkiezingsprogramma heeft in vier hoofdpunten geformuleerd wat D66 beoogt. Zo moet de rol van Europa in duurzaamheid, veiligheid en energie groter worden. Ook wil D66 dat Europa gelijkwaardig wordt aan andere wereldmachten. Herkenbare D66-punten zijn dat de Europese Unie transparanter, daadkrachtiger, democratischer en meer sociaal-liberaal wordt, en dat de bevolking van Europa de beste opleiding van de wereld moet krijgen.

Helemaal gelukkig met het Verdrag van Lissabon is D66 niet, maar de verbeteringen zijn belangrijk genoeg om het verdrag te steunen. Doorslaggevend zijn daarin de versterking van de rol van het Europees Parlement en het aannemen van het Handvest van de Grondrechten.

Het programma onderstreept ook het belang van waarden: 'Europa begeeft zich op terreinen waar waarden een belangrijke rol spelen. Bijvoorbeeld mensenrechten, vrijheid van godsdienst,

vrijheid van meningsuiting of stamcelonderzoek'. Burgers moeten gezamenlijke keuzes maken over 'de gedeelde waarden die de grondslag vormen van onze gemeenschap'.

Die burgers staan centraal. Niet voor niets heeft het programma als titel meegekregen: *'Europa gaat om mensen'*. 'Europa is in ons gedachtengoed een collectief van burgers en niet van lidstaten'. En dat betekent onder meer dat de Europese instellingen meer verantwoording moeten afleggen aan de burgers, een basisvoorwaarde voor democratie. Een bekend thema is de bestrijding van de tegenstelling tussen insiders en nieuwkomers: 'Gelijke kansen, daar worden we allemaal beter van!'

Een ambitieus programma, maar in de uitvoering ervan nuchter en realistisch. De politiek zal niet even alle problemen van de mensen kunnen oplossen: 'Niet ieder incident, risico of ongemak in het leven kent een politiek antwoord'.

Vervolgens behandelt het programma in zeven hoofdstukken met veel vaart een groot aantal onderwerpen. Uiteraard te veel om deze allemaal op te noemen. We lichten er een aantal uit.

EÉN HANDELSGEBIED

Europa is ons achter- én ons binnenland. Vandaar het grote belang dat D66 hecht aan een Europese Unie als één handelsgebied in een open wereldhandel. Dat betekent dat het wegemen van de handelsbelemmeringen in de interne markt – vooral in de dienstensector – een hoge prioriteit verdient. Binnen de Wereldhandelsorganisatie moet de EU krachtiger optreden met als doel vermindering van de handelsbarrières en exportsubsidies. De financiële crisis heeft de noodzaak aangetoond van een Europese toezichthouder voor financiële instellingen op Europees niveau.

De interne markt gaat niet alleen over goederen en diensten, maar ook over personen: de mobiliteit van werknemers in de EU in allerlei sectoren verdient verdere verbetering en de Nederlandse arbeidsmarkt voor werknemers uit nieuwe lidstaten moet worden opengesteld. De partij is voor een volwaardig 'Blue Card'-systeem dat toelating van kennismigranten van buiten de EU vereenvoudigt.

FOTOGRAFIE/ JAN REMMERT FRÖLING

DUURZAAM ENERGIEFONDS

D66 wil een uniforme Europese CO₂-belasting gaan heffen op het verbruik van fossiele brandstoffen. De opbrengsten daarvan moet de EU investeren in een duurzaam energiefonds. In het verlengde daarvan ligt het voorstel tot een nieuw Europees verdrag voor hernieuwbare energie (EURENEW). Dit verdrag moet de coördinatie van energie vormgeven en tot substantiële investeringen in duurzame energie leiden. Een Europese energiemarkt kan pas echt werken als de nationale energienetwerken goed op elkaar zijn aangesloten. Om niet al te afhankelijk te worden van enkele grote olie- en gasleveranciers is een gecoördineerd buitenlands energiebeleid een absolute noodzaak.

'Gelijke kansen, daar worden we allemaal beter van!'

ECOLOGISCHE VOETAFDRIJK

Het verkiezingsprogramma stelt voor de ecologische voetafdruk van Europa in de wereld terug te brengen naar een eerlijker aandeel. Duurzame mobiliteit, door vervoer van mensen en goederen anders te organiseren, kan daaraan een bijdrage leveren. Een goed voorbeeld is de creatie van één Europees luchtruim met optimale routes, om brandstof te besparen. D66 is voorstander van invoering van een Europees systeem van verhandelbare emissierechten op basis van 'de vervuiler betaalt'. De opbrengst van dit fonds moet worden aangewend voor duurzame innovatie. Hoewel het aandeel van de landbouw in de algemene begroting is teruggedrongen naar 40 procent, is D66 van mening dat het landbouwbudget nog fors lager kan.

ZORG ZONDER GRENZEN

Ook voor patiënten zouden landsgrenzen niet moeten bestaan. Het moet voor burgers eenvoudiger worden om in andere

landen zorg in te kopen. D66 streeft naar een grotere rol van de EU bij de preventie van en onderzoek naar epidemieën. Hoewel de abortus- en euthanasiewetgeving een nationale zaak is, wil de partij haar standpunt in Europa verder uitdragen.

ONDERWIJS VAN WERELDKLASSE

D66 hecht buitengewoon veel waarde aan onderwijs. Voor de burgers van Europa moet er onderwijs van wereldklasse zijn, ook om de concurrentie van opkomende economieën aan te kunnen. Het programma schenkt veel aandacht aan zaken als één ruimte voor Europees onderwijs, harmonisatie van diploma's in de EU en de verplichtstelling van Engels vanaf de basisschool in Nederland.

MEER INZICHT EN INVLOED

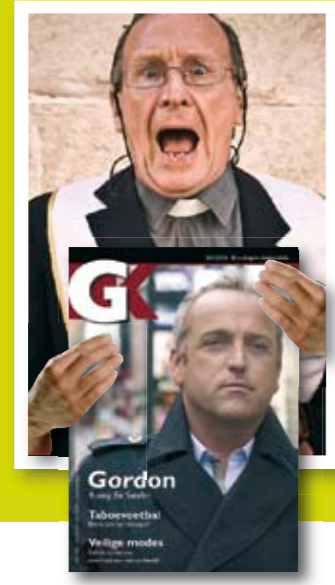
De ontwikkeling van de EU stopt niet met het Verdrag van Lissabon. Het Europees Parlement en de Europese burger moeten meer inzicht in en invloed krijgen op de besluitvorming. D66 wil veto's zoveel mogelijk afschaffen, een Europese minister van Buitenlandse Zaken – die verantwoording aflegt aan het Europees Parlement – en een Europees referendum. De partij is verder ook voorstander van toetreding van Turkije tot de EU. Een nieuwe financiering van de EU is noodzakelijk: een stelsel op basis van draagkracht van individuele burgers in plaats van nationale bijdragen.

GRONDRECHTEN

De EU moet meer middelen krijgen om de grondrechten – zoals de vrijheid van meningsuiting, gelijke behandeling en het recht op de persoonlijke levenssfeer – af te dwingen. Het Handvest van de Grondrechten biedt daarvoor een goede basis. Er moet een beter en menswaardiger asiel- en migratiebeleid tot stand komen, evenals een gezamenlijke Europese aanpak ter bestrijding van mensenhandel, terrorisme en criminaliteit. Een gemeenschappelijk Europees buitenlands beleid, en daaruit volgend een volwaardig veiligheids- en defensiebeleid, is noodzakelijk om internationaal een prominente rol te spelen ■

SPECIAAL VOOR JOU:

...slechts 66 cent per week!

Bon

Lees GK digitaal voor slechts €25,-!

Naam: _____

Adres: _____

PC/Woonplaats: _____

abonneert zich op **magazine én digitale Gay Krant** en betaalt daarvoor het eerste jaar de speciale D66-prijs van slechts €34,32

abonneert zich op **uitsluitend de digitale Gay Krant** en betaalt daarvoor het eerste jaar slechts €25,-

Ik betaal:
 door automatische machtiging van mijn rekeningnummer: _____

na ontvangst acceptgirokaart (in dat geval wordt €2,50 administratiekosten in rekening gebracht)

per creditcard: bel me voor de gegevens.
Tel.: _____

Handtekening: _____

Knip deze bon uit en stuur 'm naar:

Gay Krant
Antwoordnummer 22
5680 AV Best

Abonnementen tot wederopzegging. Abonnementenprijzen: gedrukte magazine €58,50 per jaar / digitaal magazine €35,00 per jaar

MAAK NU VOORDELIG KENNIS MET DE GAY KRANT

Gay Krant magazine brengt elke drie weken actuele achtergronden, opinie, cultuur, reisreportages, trends en uitgaansinfo. Een abonnement inclusief internetservice kost ter kennismaking het eerste jaar €34,32 voor 17 nummers! Dat is slechts 66 cent per week. Je voordeel is €24,18!

Wil je de Gay Krant uitsluitend digitaal lezen, dan betaal je ter introductie het eerste jaar slechts €25,-! Abonnees krijgen bovendien 6% korting in de webshop en hebben méér mogelijkheden op de website. Vul snel de bon in! Of bel naar 0499 - 39 10 00 en vraag naar de speciale D66-aanbieding.

Doe mee met de Europese campagne

Op 4 juni zijn er weer Europese Verkiezingen. Inmiddels is de campagne losgebarsten. D66 zegt voluit: Ja tegen Europa. Hierbij kan D66 ieders hulp goed gebruiken! Doe daarom mee met de campagne voor de Europese verkiezingen.

Er zijn vele manieren om actief te worden. Of je nu zo af en toe een uurtje hebt of al je vrije tijd wil besteden aan D66. Lokaal of nationaal wil meewerken. Alleen wil werken of juist in een team. Alles kan. Wij zoeken mensen voor de online campagne, het flyerteam, het mediatteam of ter ondersteuning van de algemene campagne.

Wil je meehelpen stuur dan een e-mail met je naam, telefoonnummer, woonplaats en email adres naar doemee@d66.nl of kijk op www.d66.nl/doemee

Vergeet niet aan te geven waar je interesse naar uit gaat en/of je relevante ervaring hebt.

Je kunt ons nu al helpen...

In het midden van deze democratie vind u onze campagne poster. Het zou een mooi begin van een succesvolle campagne zijn als alle D66'ers deze centerfold poster voor hun raam zouden ophangen. Haal de poster uit het blad, zoek een mooie, zichtbare plaats (bijvoorbeeld je voordeur of raam) en steun D66 door de poster op te hangen!

Namens het campagne team voor de Europese Verkiezingen 2009 hartelijk dank en tot in de campagne!

Euroopa

RS

ROD

Op 4 juni mogen we naar de stembus voor de Europese Parlementsverkiezingen. Het is een eerste graadmeter na het desastreus verlopen referendum van 2005. D66 zegt 'volmondig ja' tegen Europa. Een goed moment om te bekijken of de Nederlander dat ook doet. De first time voters, ongeveer één miljoen stemgerechtigden, vormen daarbij een niet onbelangrijke groep. Gaan zij stemmen? Welke thema's hebben hun interesses? En hoe staat D66 er bij hen voor? Om antwoord te vinden op die vragen, trokken de Jonge Democraten erop uit richting een drietal HAVO/VWO-scholen.

DOOR **ROB JETTEN & ROB GOOSSENS**

De eerste keer

Laten we bij het begin beginnen. First time voters mogen bij de aankomende verkiezingen voor het eerst naar de stembus. Op Europees niveau bestaat deze groep uit iedereen die op 4 juni 2008 18 tot 23 jaar is, maar met name de groep 18- en 19-jarigen is interessant, omdat deze nooit eerder heeft mogen stemmen. Het is een groep stemmers die niet bewust een oorlog op het Europese continent heeft meegemaakt en de EU primair ziet als een economisch instrument.

EUROPA WERKT!

De first time voter heeft een positieve kijk op Europa. Geen jongere die terugverlangt naar de gulden als betaalmiddel. Naast samenwerking op economisch gebied ziet de first time voter ook veel grensoverschrijdende voordelen op gebieden als criminaliteitsbestrijding en de bescherming van het milieu. Alleen met 'een soort van Verenigde Staten van Europa kan je iets doen tegen mogendheden als Amerika en China'. Maar Europese samenwerking moet niet uitmonden in een superstaat. 'We kunnen niet net als Amerika alles in één kom gieten en even goed roeren. Daar hebben we als Europese lidstaten een te grote gescheiden geschiedenis voor'.

Een gescheiden geschiedenis? Is juist onze christelijk-joodse traditie niet een reden om bepaalde landen van het lidmaatschap uit te sluiten? 'Ah joh, het belangrijkste is dat wij Nederlanders veel te veel betalen. Je moet geen landen toelaten die vet ver achterlopen met de ontwikkeling. Als je Europa wat te bieden hebt, dan ben je altijd welkom' is het credo.

MOBIELTJE, CHAT EN GOOGLE

De Nederlandse opkomst bij Europese verkiezingen valt vaak tegen. Gaan jongeren die de voordelen van Europa inzien, stemmen of blijven ook zij liever thuis? Veel first time voters zijn er wel trots op dat ze eindelijk mogen stemmen. 'Want dan hoor je echt bij de volwassenen'. De keuze voor een politieke partij is voor het overgrote deel nog niet gemaakt. De strijd om één miljoen stemmen kan dan ook beginnen, maar de first timer vindt het

lastig om doorslaggevende criteria te formuleren. 'Mooie praatjes gaan sowieso niet werken. Daar kijken wij doorheen. Het is veel belangrijker dat ze laten zien wat ze de komende jaren voor mij gaan bereiken'. Met de nadruk op laten zien, want het lezen van tientallen pagina's uit een saai verkiezingsprogramma gaat vrijwel iedereen te ver. En als de campagne niet genoeg duidelijkheid verschaft, dan heb je altijd 'die online adviezen' nog.

Internet zal tijdens deze Europese verkiezingen in navolging van de Amerikaanse presidentsverkiezingen waarschijnlijk een belangrijke rol gaan spelen. De first time voter, opgegroeid met mobieltje, chat en google, is via die weg makkelijk en goedkoop te bereiken. Die ervaren internetters hebben zichzelf wel aangeleerd hoe ze reclameboodschappen moeten filteren en beoordelen, want 'een site met allemaal knoppen en banners is meestal niet betrouwbaar. Die klik je meteen weer weg'.

FRISSE CAMPAGNE

D66 gaat er soms met een soort automatisme vanuit dat jonge generaties voor het sociaalliberalisme kiezen. De partij is er echter niet altijd in geslaagd om jong publiek tijdens verkiezingscampagnes voor zich te winnen. De slogan 'Eigenlijk bent u een D66'er' is daar een goed voorbeeld van. 'Wie ben jij om mij te vertellen dat ik een D66'er ben? Dat is nou een typisch voorbeeld van bemoederen. Wij zijn misschien jong, maar we zijn goed in staat om zelf keuzes te maken'.

De opdracht voor D66 lijkt daarmee duidelijk. Een nieuwe groep pro-Europese kiezers, goed voor minstens één Sophie-collega, ligt voor het oprapen. Met een frisse campagne, heldere beloftes en een serieuze benadering zegt de first time voter JA tegen Europa.

Rob Jetten (1987) is landelijk voorzitter van de Jonge Democraten. Hij stemt voor de eerste keer voor het Europees Parlement. **Rob Goossens** (1990) blogt op www.ragoossens.nl over politiek en mag dit jaar überhaupt voor het eerst stemmen.

Europees lijsttrekker Sophie in 't Veld is ervan overtuigd dat er meer D66 in Europa komt. 'Het wordt alleen maar mooier'. Tijdens het partijcongres: 'De Europese kandidatenlijst barst van het talent, deskundigheid en enthousiasme'. D66 kiest voor de toekomst en zegt 'ja' tegen een duurzaam, democratisch, transparant en samenwerkend Europa.

DOOR MAARTEN SCHIKKER FOTOGRAFIE JAN REMMERT FRÖLING

Ja

Lijsttrekker Sophie in 't Veld

D66 is in het Europees
Parlement enorm nodig

'We hebben te maken met een explosieve cocktail van economische neergang, rabiaat nationalisme en xenofobie die mede is ontstaan doordat de middenpartijen op de populistische toer zijn gegaan. Als meest Europese partij van Nederland is D66 meer dan ooit enorm nodig. Met onze opstelling hebben we een geweldige niche gevonden', zegt Sophie in 't Veld die de Europese lijst voor D66 aanvoert. Zij is ervan overtuigd dat de uitgesproken pro-Europese standpunten van D66 electoraal grote kansen bieden.

Symbolischer voor de Europese campagne van D66 kan het bijna niet: het interview vindt plaats in de Schengen-bar van het Renaissancehotel in Brussel. Niet dat In 't Veld om die reden deze locatie heeft gekozen: het komt gewoon handig uit, vlakbij het Europees Parlement, en qua tijdschema ingeklemd tussen voorbereidende werkzaamheden thuis en werk op kantoor. Na *de democraat* is er nog even tijd voor een vraaggesprek met *Digitaal Bestuur*. Een volle agenda, misschien daardoor verstaat ze de kunst om in korte tijd zoveel mogelijk zinvolle onderwerpen aan te snijden.

Ze brandt direct los: 'D66 is verreweg de meest Europese partij van Nederland. Wij houden van uitdagingen, zijn nieuwsgierig, toekomstgericht en zetten de ramen open naar de wereld. We zijn niet bang, terwijl in de huidige situatie juist velen de ramen sluiten. We hebben te maken met een economische crisis, een klimaatcrisis en op het terrein van veiligheid spelen tal van brandende kwesties. Andere partijen zien dat natuurlijk ook, maar trekken daar geen consequenties uit. Veel mensen verwachten dat Europa op het terrein van buitenlandse zaken iets klaarspeelt. Wil je die verwachtingen waarmaken, dan moet Europa wel de tools krijgen om iets te kunnen ondernemen. Je kunt Europa niet met een roeiboot de Atlantische Oceaan opsturen. Europa kan niet 27 keer het nationale belang zijn'. En waarschuwend: 'Je kunt niet uitgesproken nationalistisch stemmen en vervolgens gaan zeuren dat Europa niet werkt. Het proces van de Europese eenwording kan stuk, als je maar lang genoeg de nationalistische trom blijft slaan'.

Volgens Sophie in 't Veld is het onderscheid tussen D66 en de andere partijen groot. 'Wij zijn de enige partij die honderd procent 'ja' zegt tegen Europa. GroenLinks komt in de buurt, maar is tamelijk timide. De PvdA is tot op het bot verdeeld en spreekt zich niet duidelijk uit. Het CDA heeft met Van de Camp een eurosceptische lijsttrekker en Hans van Baalen van de VVD slaat een populistische toon aan. De SP en PVV zijn mordicus tegen'. 'Ik ben ontzettend blij dat D66 onder Alexander Pechtold weer het heldere Europese geluid heeft hervonden. Hij vaart een uitgesproken Europese koers die ook goed aanslaat. De samenwerking tussen de fracties van het Europees Parlement en de Tweede Kamer is praktisch van aard, intensief en naadloos. We hebben dagelijks overleg met elkaar'. Volgens haar is dat minder vanzelfsprekend dan het lijkt. Bij andere partijen lopen de standpunten tussen de Haagse en Europese fracties nogal eens uiteen. 'Wij spreken met één stem. Bij de VVD tref je een grote discrepantie aan. Laat de VVD maar eens kleur bekennen', zegt ze fel.

D66 behoort in het Europees Parlement tot de ALDE-fractie, de Alliance of Liberals and Democrats for Europe. 'For' staat er niet voor niets: het geeft volgens In 't Veld de basishouding van de derde politieke groepering in de volksvertegenwoordiging weer. Zij ziet ALDE als een Europees D66. Ook de VVD heeft zich bij deze fractie aangesloten. 'Met zijn denkbeelden wordt Hans van Baalen een buitenbeentje in de ALDE-fractie. Zij is bij uitstek de meest Europegezinde fractie en gegeven haar standpunten over bijvoorbeeld mensenrechten, duurzaamheid, rechtstaat, consumentenrechten, vrijhandel en eerlijke concurrentie, is er maar één conclusie mogelijk: wij zitten zeer op onze plek. De laatste jaren zijn de partijen naar elkaar toegegroeid'.

Er komt meer D66 in Europa!

ALDE heeft vaak een doorslaggevende stem in het parlement. Dat heeft ook te maken met de structuur: er is geen regeringsprogramma en er zijn geen coalitie- en oppositiepartijen. Voor elk onderwerp dienen coalities te worden gesmeed. Op economisch gebied vinden de liberalen en christendemocraten elkaar, wat waarden betreft zijn sociaal-democraten, groenen en liberalen het vaak met elkaar eens. Sophie in 't Veld heeft 'veel zin in nog eens vijf jaar. Europa is leuk, uitdagend, veelkleurig en prikkelend. Er komt meer D66 in Europa! Het wordt alleen maar mooier'.

Kandidaten Europees Parlement

Gerben Jan Gerbrandy

**Nederland heeft
belang bij een sterk
Europa**

'Ik zeg volmondig 'ja' tegen Europa: ons land heeft groot belang bij een sterk Europa', aldus de nummer twee op de lijst, Gerben Jan Gerbrandy. 'D66 is de enige partij die zich realiseert dat de toekomst van Nederland in Europa ligt. De wereld wordt aangejaagd door vier grote uitdagingen: economie, energie, klimaatverandering en voedsel. Deze vraagstukken zijn niet nationaal op te lossen. Verantwoordelijke politici streven dus naar oplossingen op internationaal niveau'.

De 'running mate' van Sophie in 't Veld staat wat langer stil bij het voedsel: 'De voedselcrisis is nu misschien wat naar de achtergrond gedrongen, maar komt geheiligd terug. We moeten op zoek naar een voedselvoorziening die alle monden op een verantwoorde wijze kan voeden. Het is zaak de productiecapaciteit uit te breiden. Niet door meer grond voor de landbouw in gebruik te nemen, maar door vergroting van de opbrengst per hectare. Ons land loopt daarin voorop en die kennis en ervaring moeten we exporteren naar andere landen'.

Wat betreft het bestuur van de EU hoopt Gerbrandy dat het Verdrag van Lissabon snel wordt geratificeerd. 'Lissabon is een stap in de goede richting, maar nog niet genoeg. Wel belangrijk, want een slagvaardiger bestuur is hard nodig in deze crisistijd'.

Marietje Schaake

**Geen voorschot
nemen op de
volgende generatie**

'Ik ben voor een Europa dat toekomst biedt en geen voorschot neemt op de volgende generatie'. Aan het woord is Marietje Schaake, derde op de lijst. Zij ziet zichzelf als een schakel tussen jonge mensen en de gevestigde orde. 'Jonge mensen moeten bij het Europese proces worden betrokken. Juist daar liggen veel kansen en oplossingen. D66 is een toekomstgerichte partij die voortdurend het langetermijnperspectief voor ogen houdt, met concrete oplossingen komt en duurzaam investeert in onderwijs, milieu en innovatie'. In haar ogen is juist nu samenwerking bij grensoverschrijdende oplossingen essentieel.

Aan Schaake zal het niet liggen: 'Mijn resultaatgerichte manier van werken en creatieve vermogen om zaken op te lossen, maar ook mijn communicatieve vaardigheden en het talent om mensen met elkaar te verbinden en hun belangen aan elkaar te koppelen, maken mij geschikt voor het werk in het Europees Parlement. Ik wil mij inspannen voor een democratisch en transparant Europa en ook keihard inzetten op mensenrechten en gelijke behandeling. We zullen ervoor moeten waken dat grondrechten door de economische crisis in gevaar komen. Ook is het van cruciaal belang dat bij de bestrijding van terrorisme op Europees niveau de mensenrechten in het beleid en de wetgeving in acht worden genomen'.

Gerhard Mulder

**D66 moet groenste
partij zijn**

'Mijn doel is dat D66 de groenste partij van Nederland wordt. Het groene profiel van de partij is in de loop der tijd wat verbleekt. We moeten meer oog hebben voor de balans tussen economie en milieu en gaan werken aan de transformatie in een duurzame economie', zegt nummer vier, Gerhard Mulder, die zichzelf bestempelt als 'Groene Bankier'.

'Met name bij het klimaatprobleem moeten overheid en bedrijfsleven samenwerken. We kunnen niet zonder de innovatieve kracht van de markt, maar ook niet zonder een sterk Europa voor de randvoorwaarden en het toezicht. De politiek moet hierbij het voortouw nemen. Wat er nu gebeurt in Europa staat mooi op papier, maar is feitelijk gerommel in de marge. Biedt bedrijven zekerheid om te investeren in milieu!

Dat is wat anders dan een slap wensenlijstje van GroenLinks of het voorstel van zowel het CDA als de VVD om weer kerncentrales te gaan bouwen. De politiek loopt hopeloos achter gevestigde belangen aan. Zij moet de subsidies op fossiele brandstoffen afschaffen, CO₂-belasting heffen en de vraag naar duurzame energie stimuleren waardoor deze goedkoper wordt. Ook moet er een verbod komen op de bouw van kolencentrales in Europa. Het is absurd dat er plannen zijn voor vijftig nieuwe centrales met een hoge CO₂-uitstoot'.

Ivo Thijssen

**Het gaat om mensen,
markt en morgen**

Ivo Thijssen, vijfde op de lijst, vat het - met een knipoog naar de titel van het verkiezingsprogramma - kernachtig samen: 'Europa gaat om mensen, markt en morgen. Steeds meer partijen verliezen het zicht op de toekomst. Nu de staatsschulden hard oplopen en Europa vergrijsd, is het noodzakelijker dan ooit om vooruit te kijken. Vasthouden aan gezonde overheidsfinanciën en bouwen aan een samenleving waarin de kracht van jong en oud beter benut wordt, is daarvoor het recept'.

Wanneer hij stelt dat Europa 'een goede investering' is, spreekt de econoom in hem. 'De jaarlijkse bruto kosten voor Europa bedragen per Nederlander 275 euro, Europa levert per Nederlander 1.500 à 2.200 euro op'. Hij verbaast zich er dan ook over dat mensen twijfelen te gaan stemmen bij de Europese verkiezingen. Thijssen, zelf werkzaam bij de Autoriteit Financiële Markten, vindt het noodzakelijk dat het financiële toezicht in Europa beter gecoördineerd wordt. Ook houdt hij een stevig pleidooi voor de internationale vrijhandel: 'De afbouw van Europese landbouwsubsidies en opheffing van handelsbarrières door de WTO zijn essentieel'. Ten slotte wil Ivo Thijssen zich inzetten voor een vitale democratie dicht bij de Europeanen: 'Politici staan nu niet voor Europa, maar verschuilen zich er juist achter en dat moet anders'.

Stientje van Veldhoven

**Investeer in kennis
en wetenschap**

De wereld is in beweging, en dat maakt mensen angstig. Het westen (maar waar ligt dat op een 'aardbol?') is niet langer een vanzelfsprekend en onaantastbaar economisch centrum, zoals de recente crisis laat zien. Europa is echter net zo min 'gedoemd' te marginaliseren. We hebben onze toekomst zelf in de hand. Waar grote stappen gemaakt worden is veel dynamiek. Dat geldt voor opkomende economieën, maar ook voor technologische hotspots, zoals Silicon Valley, waar radicaal nieuwe ideeën naar de markt gebracht worden. Dergelijke 'spots' ontstaan waar creatieve mensen, ondernemerschap, wetenschap, durf en kapitaal elkaar weten te vinden.

In Europa staan er echter nog teveel hekken, die onderzoekers, ondernemers, financiers en klanten belemmeren.

Die hekken moeten we zoveel mogelijk verwijderen, en dat is bij uitstek een taak van Europa. Met een efficiënte interne markt voor personen, goederen, diensten, kapitaal én kennis staan we sterk, ook in roerige tijden. Ik zou graag naar het EP gaan om een aantal van die hekken te ruimen. Mijn ervaring binnen de Europese instellingen en mijn grote Brusselse netwerk zouden daarbij zeker van pas komen.

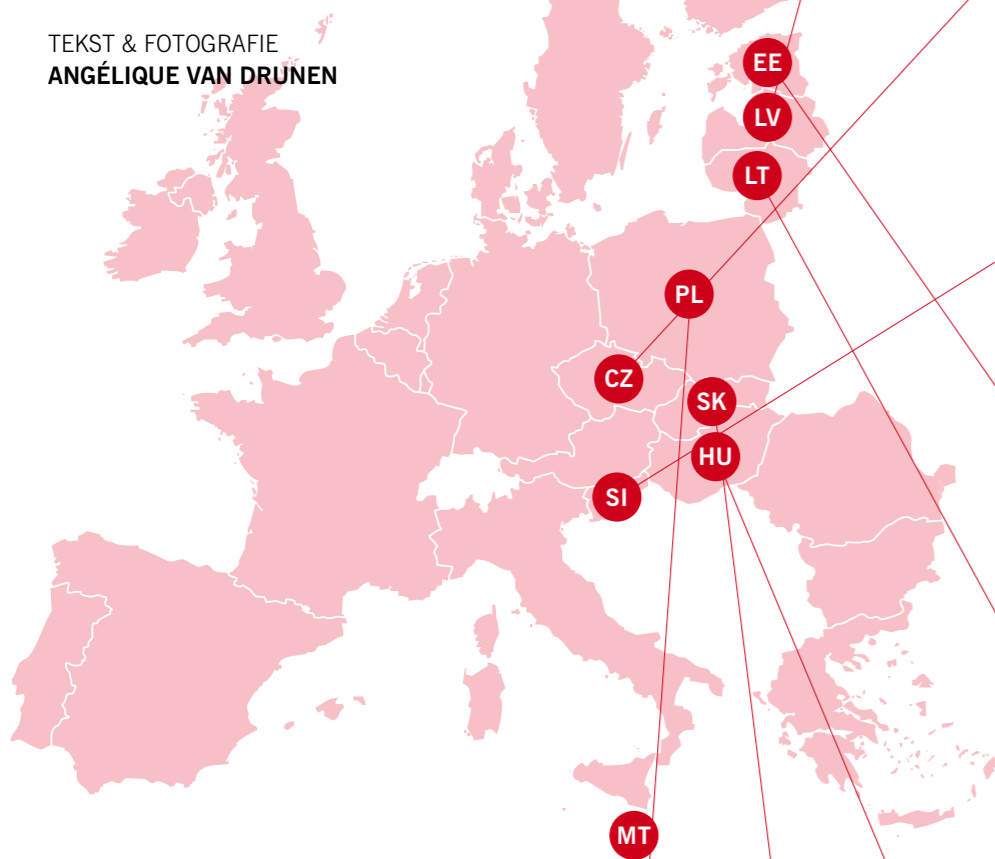
De wereldwijde behoefte aan 'technologische onderbouwing' van een duurzame maatschappij biedt enorme kansen voor onze industrie, en daarmee voor de werkgelegenheid in Europa. Een goed opgeleide bevolking en excellent wetenschappelijk onderzoek zijn essentieel om die kansen te verzilveren. Daar moeten we in investeren, juist nu we onze economie onder druk staat!

JONGERE GENERATIE IS GROTE WINNAAR

Allemaal voelen ze zich op zijn minst Europeaan, zo niet wereldburger. Maar ze zijn daarom niet minder trots op de tradities, cultuur en opvallend vaak de natuur van hun land van herkomst. Bijna allemaal sommen ze alleen positieve gevolgen op van toetreding tot de EU. De Europese Unie zorgt voor verbinding, veiligheid, democratie, vrede en welvaart. Het betekent bij Europa horen, erkenning, bevestiging van een identiteit. Vooral de jongere generatie lijkt baat bij de EU te hebben. Studeren, reizen en werken gaat een stuk gemakkelijker zonder visumplicht en met erkenning van diploma's. Maar het is beeld is niet alleen maar rooskleurig. Zo worden het rookverbod en de verslechterde economie aan de EU geweten, werpt het lidmaatschap soms juist grenzen op in plaats van ze weg te nemen en is de kloof tussen arm en rijk gegroeid, wat tot maatschappelijke onrust leidt. Tien Europeanen uit de landen die in 2004 lid werden van de Europese Unie vertellen over hun land, wat het lidmaatschap betekent voor hun land en wat voor hen persoonlijk.

TEKST & FOTOGRAFIE
ANGÉLIQUE VAN DRUNEN

OLEGS TIMMS
35 JAAR / GETROUWD / 1 DOCHTER
LETLAND

Voor Olegs betekende toetreding tot de EU vooral dat hij in het buitenland kon studeren en werken. Zijn eerste langdurige verblijf buiten Letland was van 1994 tot 2003, voor een studie aan de technische universiteit van Zürich. Met zijn diploma op zak keerde hij als natuurkundige terug naar Letland. Maar de lage salarissen leidden ertoe dat hij in 2004 opnieuw zijn geboorteland verliet en zich in Nederland vestigde, waar hij als patentonderzoeker werkt bij het European Patent Office (EPO). De situatie van Olegs is tekenend voor Letland, waar hoogopgeleide mensen veelal onder hun niveau werken of het land verlaten voor hogere lonen elders. Hij geeft aan dat hij alleen teruggaat als hij zijn gezin kan onderhouden: 'De economische situatie is nu heel slecht. Er zijn veel politieke problemen en de regering is niet te vertrouwen. Veel mensen denken dat de EU slecht is voor Letland. In 2004 werd de toetreding als een groot feest beleefd, maar in 2009 overheerst de teleurstelling omdat de hoop op betere economische tijden niet is uitgekomen. Het belastingsysteem is niet voordelig voor ondernemerschap en de concurrentie met de burenen is groot. De economische crisis draagt bij aan dit gevoel. Toch ben ik heel blij dat Letland lid is geworden. Ik zou desgevraagd iedere keer weer ja stemmen'. Olegs staat op de foto met een liefvades josta, een traditionele Letse riem.

ANNA VAN BUUREN-PACESOVÁ
58 JAAR / GETROUWD / 2 ZOONS
TSJECHIË

Natuurschoon, aardige mensen, schitterende cultuur en muziek zijn de trefwoorden die Anna gebruikt om haar geboorteland te omschrijven. Ze trouwde met een Nederlander, voor wie ze in 1974 naar hier verhuisde. Na veel verschillende functies werkt ze sinds 2002 op de Tsjechische ambassade. Ze noemt zichzelf 'van jongs af aan kosmopoliet, een EU-fan'. Toen Tsjechië lid werd van de EU was ze blij voor de andere Tsjechen. 'Ik kreeg het gevoel dat de EU open ging, dat we er eindelijk bij hoorden'. Voor 1989 moest ze voor ieder familiebezoek een visum halen. 'De EU heeft het reizen vereenvoudigd, heeft vrijheid en toegankelijkheid met zich meegebracht. Het heeft Tsjechië ook de kans geboden de arbeidsmarkt te verbreden, al houden Tsjechen van hun eigen stekje, is er in Praag volop werk en zijn de lonen hoog. Je ziet dat Tsjechen die via het Erasmus-uitwisselingsprogramma hier zijn, ondernemend zijn en goed willen verdienen. Maar de salarisverschillen zijn niet zo groot als bij andere nieuwe toetreders. In de kleine steden gaat het wel minder goed, daar merk je de gevolgen van de kredietcrisis'. Mindere kanten van de EU? 'Dat het verdrag nog steeds niet rond is. En Tsjechen zijn bang hun identiteit te verliezen. Wetten zoals de voedselwetten en richtlijnen over merknamen uit Brussel, de kleine dingen van het dagelijks leven, spelen de belangrijkste rol bij de heersende eurosceptis'.

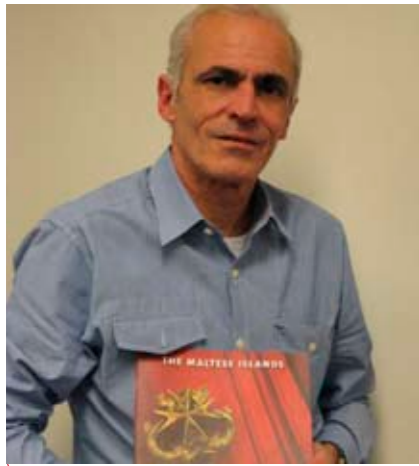
ANTONIS PAPANTONIOU
42 JAAR / GETROUWD / 1 DOCHTER
CYPRUS

'De geografie van Cyprus is bepalend voor het karakter van het land. Als je op de kaart kijkt zie je dat het een Europees land is in het Middenoosten. Ook voor reizen heeft de geografie gevolgen: het is een eiland, je komt er niet zomaar van af. Het land is verdeeld sinds de invasie door het Turkse leger in 1974 en de bezetting van het noordelijke deel. De toetreding tot de EU heeft meer werkgelegenheid en hogere inkomens gebracht bij zowel de Grieks-Cyprioten als de Turks-Cyprioten en meer wederzijds begrip. Het bezette deel behoort wel tot de EU maar het gemeenschapsrecht is er opgeschort omdat de regering van Cyprus er geen feitelijk gezag kan uitoefenen'. Antonis komt zelf uit Nicosia, zijn vrouw uit bezet gebied: 'Mensen willen een hereniging, ze willen in vrede leven en vergeven. Door de EU zijn we dichterbij Europa gekomen. Arbeidsmigratie is een stuk gemakkelijker geworden. Vooral voor jonge mensen levert dit veel voordeel op, in het bijzonder voor hoogopgeleiden'. Hij is in 1998 naar Nederland gekomen vanwege zijn baan. Hij werkt bij het EPO als patentonderzoeker en is altijd al internationaal georiënteerd geweest. Zijn vrouw en hij zaten in de technische commissies die toetreding tot de EU voorbereidden, dynamisch en enthousiasmerend werk. 'Hoe meer mensen reizen, hoe minder verschillen. Alles is zo verbonden'.

ISTVAN IST HUZJAN
28 JAAR / VRIENDIN
SLOVENIË

Het eerste dat hij kwijt wil, is dat Slovenië niet Slowakije is, een veelgemaakte fout. Het kleine land ligt tussen Wenen en Venetië in en telt op 400 kilometer drie soorten klimaat en grote landschapsverschillen. Beeldend kunstenaar Istvan is voor twee jaar in Nederland, dankzij een van de vijftig prestigieuze beurzen die de Rijksacademie voor beeldende kunsten jaarlijks verstrekt. Hij staat op de foto met een kunstwerk van eigen hand: een album met jeugdfoto's waarin heden en verleden worden verbonden. 'Slovenië kent veel talen en minderheden, het is een grote culturele mix. Het ligt in het midden van Europa, waar historisch de grenzen steeds zijn veranderd. Die grenzen zijn klein maar ze zijn er wel. En er wordt in Slovenië sinds de toetreding tot de EU veel meer over gesproken. Ze zijn fysiek geworden'. Istvan heeft tegen toetreding tot de EU gestemd. 'De EU heeft bepaalde zaken moeilijker gemaakt. De levensstandaard is voor veel mensen verslechterd. Voor de toetreding was lang niet alles slecht, sociaal was het zelfs beter geregeld. Je moet nu betalen voor school en behuizing. Vroeger betaalde de regering. Ja, de EU heeft ook voordelen: studeren in het buitenland kan nu zonder bureaucratische rompslomp. En het idee van één Europa is romantisch en spreekt me aan: één gemeenschappelijke, verende culturele en intellectuele ruimte. Voor kunstenaars bestaan grenzen sowieso niet'.

ALBERT MALLIA
56 JAAR / GETROUWD / 2 ZOONS
MALTA

Door politieke wisselingen hebben de Maltezen twee keer moeten stemmen voor toetreding tot de EU en beide keren stemden zij voor. Lidmaatschap van de EU was altijd al droom. Minder is de illegale immigratie die Malta als grenseiland kent. Albert is teleurgesteld dat de EU Malta en Italië hierin de steek laat. 'Er is geen Europese richtlijn voor asielkwesities en dit leidt tot de mensonterende omstandigheden waar de Maltese opvangkampen berucht om zijn. Maar afgezien hiervan – en van het rookverbod – heeft Malta veel baat bij de EU, het is een belangrijke handelspartner. De eurozone is het meest tastbare pluspunt. Daarnaast heeft de EU bijgedragen aan toegenomen toerisme, betere gezondheidszorg en meer veiligheid. Keerzijde van die open grenzen is dat artsen en verpleegkundigen wegtrekken voor een beter salaris. Malta moet nog wel leren omgaan met de EU, het heeft een naar binnen gekeerde manier om naar zaken te kijken. Maltezen werken erg geïsoleerd van elkaar. Terwijl EU-fondsen samenwerking vereisen, al dan niet met andere EU-eilanden'. Albert kwam in 1999 naar Nederland als directeur van het Maltese verkeersbureau. Later begon hij voor zichzelf: als directeur van Alba cruises organiseert hij cruisetochten naar Europese eilanden. De EU heeft zijn leven eenvoudiger gemaakt: hij heeft geen verblijfsvergunning meer nodig en kan zijn Maltese rijbewijs gebruiken. Hij voelt zich Europeaan: 'Europa betekent voor mij: zelfde waarden, verschillende gebruiken'.

MAŁGORZATA BOS-KARCZEWSKA
49 JAAR / GETROUWD
POLEN

Małgorzata is net terug uit Warschau, waar ze samen met Geert Mak de Poolse editie van *In Europa* heeft gepromoot. Ze woont sinds 1980 in Nederland. Ze studeerde economie aan de UvA en belandde in 1989 'per toeval' in de journalistiek: ze schreef voor de Volkskrant en later de Poolse kwaliteitskrant *Rzeczpospolita*. Sinds 2000 is ze hoofdredacteur van *Polonia.nl*, een webportaal voor de Poolse gemeenschap in Nederland. 'Miss Europa' was haar bijnaam in de aanloop van Polen tot het EU-lidmaatschap en voor haar inzet in deze periode ontving ze een Pools Gouden Kruis van Verdienste. 'Polen is een groot, eigenwijs land met ambities en een traumatische geschiedenis. De revoluties zijn in Polen begonnen, met de EU kwam een oude droom om bij het Westen te horen dichtbij. Lid worden was de bekroning van een pijnlijke transformatie naar democratie en markteconomie en betekende modernisering. Toch is Polen erg op zichzelf gericht, er is weinig internationale cultuur. De EU betekent toegenomen welvaart, vrij reizen en vrije toegang tot arbeidsmarkt in een aantal lidstaten. Voor jongeren is het studeren en werken in de EU gewoon geworden. Het 'Europa-weefsel' groeit, met alle gevolgen van dien: Polen lijken steeds meer op de Westerse wereld, het drugsgebruik neemt toe, er is een secularisatieproces gaande. De massale arbeidsmigratie heeft het land ontwricht. In politiek opzicht betekent Europa een keurslijf, wat ik positief bedoel: Brussel geeft richting'.

SYLVIA SIMONOVA
32 JAAR / GETROUWD
SLOWAKIJE

Ze staat op de foto met de berg Kriváň, een van de nationale symbolen van Slowakije. Natuur is sterk aanwezig in dit land zo groot als Zwitserland: 'Hierdoor heeft het een enorm potentieel voor toerisme'. Sylvia houdt zich bij het Ministerie van Economische Zaken bezig met de Europese energie-infrastructuur en met regionale samenwerking op het gebied van windenergie en gas. 'Ik hecht veel waarde aan de Europese integratie. Slowakije is een voormalig communistisch land waar ik als kind een gebrek aan vrijheid ervoer. De EU betekent het zeker stellen van essentiële waarden als democratie en vrede die het uitgangspunt zijn voor voordelen van het EU-lidmaatschap op economisch gebied. De EU heeft veel zelfvertrouwen gegeven aan Slowaakse burgers en politiek. Slowakije is met zijn zestien jaar het jongste land van Europa. Dat we desondanks aan de voorwaarden voor EU-lidmaatschap wisten te voldoen, gaf een gevoel van acceptatie. De keerzijde is dat politiek over compromissen sluiten gaat, dus het EU-lidmaatschap betekent ook het inleveren van soevereiniteit. En dat gaat snel: wat we pas net hebben verworven dragen we nu alweer langzaam aan de EU over. Maar er zijn toch vooral voordelen: economische groei, structuurfondsen, buitenlandse investeringen, politieke stabiliteit, vrij verkeer van werknemers. En voor mij als EU-burger de erkenning van diploma's. Toen ik in 2001 in Nederland kwam wonen waren mijn diploma en rijbewijs niet geldig, mijn verleden was weggevaagd, ik moest opnieuw beginnen'.

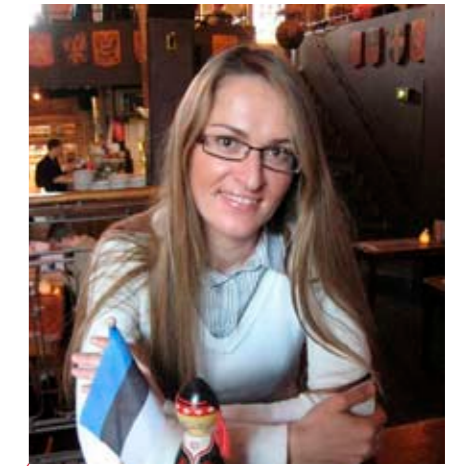
DZSINGISZ GÁBOR
69 JAAR / GETROUWD / 2 DOCHTERS
HONGARIJE

Hij is momenteel onder andere voorzitter van de VON (VluchtelingenOrganisaties Nederland). Na de Hongaarse opstand vluchtte hij in 1956 naar Nederland. Hij werd actief voor het CDA en was onder andere staatssecretaris van natuurbeheer. Vervolgens bekleedde hij zeven jaar lang een diplomatieke functie in Boedapest. Hij kan zich de fantastische ervaring van de toespraak die hij bij toetreding tot EU hield aan de Karl Marx-universiteit van Boedapest, nog goed herinneren. 'Hongarije ligt in het hart van Europa. Hongaren vinden het dan ook vervelend om als Oost-Europeanen te worden aangeduid. Het belangrijkste aspect van lid zijn van de EU is voor Hongarije cultuurhistorisch: het is de vervulling van een lang bestaande wens weer bij Europa te horen en onderdeel te zijn van democratisch systeem, het betekent vrijheid. Maar vanuit economisch perspectief en de mensen zelf bezien zijn de verwachtingen niet bewaarheid. Weliswaar is sprake van economische groei en modernisering, maar de verschillen tussen rijk en arm zijn schrijnend. Hierdoor ontstaat grote maatschappelijke onrust. Dit aspect is danig onderschat door de EU. Er kan zich structureel niets ontwikkelen want regeringen worden steeds weggestemd uit onvrede. Pilaren van de maatschappij, zoals mondige burgers, ontbreken. Europa heeft haar beloften niet waargemaakt. Wel is de jonge generatie de winnaar van de toetreding. Ik ben van huis uit een European in hart en ziel. Voor mij is het een ideaal'.

DAINA TOLEIKYTE
40 JAAR / GETROUWD / 3 KINDEREN
LITOUWEN

Ze houdt op de foto een ketting van amber vast. Samen met klompen en het 'beste bier van Oost-Europa' zijn dit de nationale producten van Litouwen. Een klein land, maar nog steeds wel twee keer zo groot als Nederland met vier keer minder inwoners. Daina werkt als bedrijfsgroepmanager Europa voor VNG International, dat het internationaal beleid van de Vereniging Nederlandse Gemeenten ter verbetering van lokaal bestuur uitvoert. Ze kwam achttien jaar geleden voor een studie-uitwisseling naar Nederland en maakte de toetreding van Litouwen tot de EU hier mee. 'Lidmaatschap betekent voor Litouwers acceptatie en bevestiging door de rest van de wereld, dat ze een apart volk zijn, geen Russen. Economische voordelen en veiligheid staan op een tweede plaats. De wederkerigheid van het lidmaatschap vindt niet iedereen even positief, het betekent onder andere donor worden voor EU-buurlanden, extra financiële lasten dus. De steeds veeleisender burger wil alleen verbetering zien, in dat opzicht vallen de veranderingen tegen. Maar het is geven en nemen en er is sprake van globalisering. Verder is de vertaling van EU-beleid naar lokaal beleid niet gemakkelijk. Maar het volk is positief ingesteld en gelooft in betere tijden. Persoonlijk ben ik vooral blij met de erkenning. Minder vind ik dat het tot machtsmisbruik heeft geleid en een cultuur van vriendjespolitiek. Mijn werk hier kan ik in Litouwen niet uitvoeren, dat weerhoudt mij van terugkeren'.

ALICE CORDOVA-NIEWOLD
30 JAAR / GETROUWD / 1 ZOONTJE
ESTLAND

Ze kwam in 2000 naar Nederland voor een studie-uitwisseling en leerde haar man kennen. En dus verhuisde ze in 2002 naar Delft. Ze werkt sinds drie jaar op de afdeling sales & marketing van tankopslagbedrijf Vopak. In 2004 stemde ze via de ambassade ja op toetreding. Maar in Estland, een voormalig onderdeel van de Sovjet-Unie, werd een nieuwe unie met wantrouwen bezien. Als klein land met maar 1,4 miljoen inwoners was het bang om gedomineerd te worden. De ja-stemmers behaalden een krappe overwinning. 'Achteraf zijn mensen wel blij, vooral de jonge generatie. Het is nu veel gemakkelijker om te reizen en te studeren in Europa. Je krijgt zo'n andere kijk op dingen, je blik verbreedt zich. Estland is zeer introvert en weinig zelfkritisch. Negatief aan de EU is de regelgeving, de strengere eisen aan het bedrijfsleven. Democratie is in Estland nog in ontwikkeling, onervaren politici laten soms persoonlijke gevoelens meespelen bij besluitvorming'. Alice staat op de foto met de Estse vlag en een pop in nationale klederdracht. Klederdracht is belangrijk en wordt tijdens de vele festivals gedragen die in Estland worden georganiseerd. De Esten zijn trots op hun land, dat zich kenmerkt door natuur, ruimte, lange lichte zomers en sauna's. Alice mist de rust en privacy van Estland, maar voelt zich wereldburger.

EUROPA, WAT HEB IK ER AAN? WAT DE EU CONCREET DOET EN WAAROM

De uitgave is een herziene versie van het gelijknamige boek van Bob van den Bos uit 2003, dit keer geschreven samen met Nico Wegter. De auteurs zetten op eenvoudige wijze tientallen voorbeelden op een rij van het belang van de EU voor ons dagelijks leven. Ook maken zij duidelijk hoe de Europese besluitvorming functioneert. De publicatie vertelt wat u altijd al had willen weten over Europa, maar in het Brusselse doolhof verborgen bleef. Gewapend met deze kennis wint u iedere discussie over het nut van Europese samenwerking.

Een 'must' dus voor elke D66er!

Over de schrijvers:

Bob van den Bos is politicoloog en D66-politicus.

Tot 1994 werkte hij voor het Instituut Clingendael. Voor D66 was hij (vice-)partijvoorzitter, lid van de Eerste Kamer, Tweede Kamer en het Europees Parlement, laatstelijk als fractievoorzitter.

www.bobvandenbos.nl

Nico Wegter is politicoloog. Hij werkte jarenlang in topfuncties bij de Europese Commissie in Brussel en Den Haag. Voor D66 was hij secretaris buitenland. Thans is hij directeur van Europa-Speech.

www.europa-speech.nl

Zelden kreeg u zo veel informatie over Europa voor zo weinig geld: €7,50

Het boek is onder meer te bestellen bij campagne@d66.nl

De Europese Unie wordt niet bedankt

Hoe erg zou de kredietcrisis ons wel niet getroffen hebben als de Euro en de Europese Unie er niet waren geweest? Een retorische vraag. Helaas, want het zou zo mooi geweest zijn als we dat inderdaad zouden weten. Of al eerder gevoeld hadden bij een vorige bankencrisis. We weten het niet en we hebben het ook nooit gevoeld, omdat een echt vergelijkbare situatie zich nooit eerder heeft voorgedaan. Niet in de jaren dertig en niet in de jaren tachtig. Er zit dus niets anders op dan te geloven dat de

Euro ons heeft beschermd tegen erger, al lijkt het er langzamerhand op dat je helemaal naar Zimbabwe moet om écht erger tegen te komen.

Eigenlijk ligt hier het probleem van Europa. Het goede is niet meer zichtbaar als verschil. Ierland is van een straatarm land tot een van de welvarendste landen van de Europese Unie opgeklimmen - dankzij de Europese Unie. Maar toch, ook tegen de afgezwakte Grondwet zeiden de Ieren 'neen'. Nu het met Ierland slecht gaat en het tekort van de overheid dit jaar ruim boven 10% uitkomt, is er alle kans dat de Ieren dat juist weer 'Europa' verwijten. Als ze ook maar een beetje op Nederlanders lijken, doen ze dat al, en omdat ze vooral op Engelsen lijken, doen ze dat zeker.

'Een echt Europees gevoel wil maar niet opkomen'

De prestaties van de Europese Unie worden steeds weer overschaduwed door het gebrek aan prestaties waarmee de EU zijn eigen toekomst het karakter van een echte 'Unie' wil geven. De verschillen in opvatting, belang en ontwikkelingsniveau van de inmiddels 27 landen maken het steeds moeilijker overeenstemming te bereiken over de stappen en doelen. De regeringen moeten bovendien rekening houden met de groeiende onwil van hun electoraat om zich naar 'Brusselse' regels te schikken. Een echt Europees gevoel wil maar niet opkomen. Er is geen identificatie met Europa, laat staan een bindende Europese identiteit. In feite groeit zelfs een nieuw nationalisme, misschien niet meer om je beter te voelen dan de anderen, maar wel om het gevoel van eigenheid en saamhorigheid als volk en natie niet te verliezen in een snel veel groter geworden EU.

Het lijkt gezien de 'Politikverdrossenheit' van de gemiddelde Nederlandse burger misschien onwaarschijnlijk, maar behalve Denemarken is er in de Europese Unie geen land te vinden waar men meer tevreden is met het functioneren van de democratie in eigen land dan Nederland. Tegelijkertijd zijn we van alle lidstaten bijna het minst tevreden met het functioneren van de democratie in de Europese Unie. Dat is niet gebaseerd op veel kennis van de Europese Unie. Dat onderschrijven de Nederlanders ook sterk voor hun landgenoten, maar typisch voor de Nederlander van nu is dat hij zichzelf wel de nodige kennis toeschrijft. Daar blijkt in een testje echter niet veel van. Neen, dan de Italianen. Zij weten echt niks van de EU, maar zij pretenderen ook niet er iets van af te weten.

In de houding van de Nederlanders ten opzichte van de EU zit iets tweeslachtigs. Bijna iedereen vindt het prima dat we lid zijn van de EU, maar ongeveer de helft denkt dat wij er teveel voor moeten betalen. Sterk leeft ook het idee dat Nederland het 'braafste' jongetje van de klas is en zich door de grote landen en nieuwelingen een oor laat aannaaien. Tegelijkertijd willen Nederlanders wel meer actie van de EU tegen terrorisme, milieuvuiling en inflatie. De meerderheid is ook voor EU-maatregelen op het gebied van migratie, concurrentie en landbouw. Wat men vooral níet wil, is bemoeienis van de EU met onderwijs, sociale zekerheid, pensioenen en de gezondheidszorg in ons land. Verdere uitbreiding van de EU wordt ook niet gewenst, maar tegen een gemeenschappelijke buitenlandse en defensiepolitiek is men allerminst. Twee jaar geleden was er ook alweer een meerderheid te vinden voor een grondwet voor de Europese Unie. Verbazend? Ach, de afwijzing in 2005 gebeurde door 60% (van de stemmers) van 60% (van de kiesgerechtigden). Niet per definitie de meerderheid van de Nederlandse bevolking.

Wat steeds weer blijkt, is hoezeer verstand en gevoel twee gescheiden registers zijn als het om de Europese Unie gaat. De EU wordt – behalve door een deel van de SP- en PVV-stemmers – op zich als een goede zaak gezien, maar daarom roept het nog geen goed, laat staan warm gevoel op. Politiek is dat belangrijk, omdat politieke voorkeur en stemgedrag steeds sterker door het gevoel bepaald worden. D66 ziet zichzelf als een Europees georiënteerde en rationeel gemotiveerde partij. Een deel van de kiezers onderschrijft dat, maar veel wervingskracht gaat er niet van uit.

is het ledenmagazine van Politieke Partij Democraten 66 en wordt verspreid onder al haar leden. *De democraat* verschijnt twee keer per jaar. Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van D66 worden openbaar gemaakt of veelevoudigd.

eindredacteur
Erik Veldman

redactie
Maaïke Alleblas, Angélique van Drunen, Quirien van Koolwijk, Pim van Mierlo, Marco Rensma, Maarten Schikker, Klaartje Sluijs, Paul Teule

fotografie
Jan Remmert Fröling, Steven Rieder, Peter Akkermans

beeld voorzijde
Peter Akkermans

concept
Lauwen Projects

ontwerp
Wilmar Grossouw

druk
Quantes Druk, Rijswijk

papier
GardaMatt Art, houtvrij offset

oplage: 17.000 exemplaren
Den Haag, april 2008

redactieadres
Landelijk Bureau D66
Postbus 660
2501 CR Den Haag
Telefoon 070 356 60 66
E-mail democraat@d66.nl

1e

HOE EUROPEES BEN JIJ?

THOMAS VAN OFFEREN

JAN FOLKERT MUIZELAAR

ANNELIEN BREDENOORD

GLENN MELLONIUS

Via website en nieuwsbrief is de fotowedstrijd **Hoe Europees ben jij?** uitgeschreven. Hiermee werden D66'ers uitgedaagd om hun betrokkenheid bij Europa te laten zien op een foto. Uit de vele inzendingen heeft de redactie van de Democraat negen foto's geselecteerd die in dit nummer zijn geplaatst. De winnaar is Thomas van Offeren, die met zijn originele combinatie van Europa en een welbekend bordspel de maakbaarheid en mogelijkheden van de Europese Unie symboliseert.

ROEL PLOMP

ALEX VAN OLST

IVO THIJSSSEN

WILLEM LAROS

DAVID VAN LEERDAM

Europa

Ja

D66